

FÖRSVARETS

FORUM

FÖRVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 6/2018

TRIDENT JUNCTURE

DET BÄSTA FRÅN SUPERÖVNINGEN

ÅRET I BILDER Ett försvar på offensiven

Lv 6 drillas i USA **PÅ SCHEMAT**

ÖB HAR ORDET "Ökat ansvar ger bättre effekt"

PLUS: BALETTDANSÖR OCH FLOTTIST | RÖJDYKARNA RÄDDADE KLUMPFISKEN | GUNNAR FICK FLOTT MEDALJ
| PÅ SPANING I MALI | VIGGENPILOTOR DEKORERADE

ETT ÅR ATT VARA STOLT ÖVER

EN INTENSIV HÖST GÅR mot sitt slut. Oavsett om det betyder ledighet och vila eller fortsatt beredskap önskar jag alla medarbetare goda och fridsamma helger.

Vi fortsätter på högarv och kan se tillbaka på 2018 med stolthet och tillförsikt. Många kommer att minnas den varma sommaren och Försvarsmaktens insatser i att bistå i släckningsarbetet av de skogsbränder som rasade i vårt land. Det var ett kvitto på att vi kan samla oss i nationell insats i utsatta lägen. Vi har också genomfört en rad övningar, nationella och med partnerländer. Kulmen utgjordes av den omfattande Natoövningen Trident Juncture och den påföljande militärstrategiska ledningsövningen i Högkvarteret. Vår förmåga att bidra till en komplex

I skrivande stund är det inte klart vilken politisk ledning vi har att förhålla oss till framöver. Konsekvenser för resurstilldelningen och därmed för vår verksamhet under 2019 kan inte uteslutas. Men vår uppgift är given – att leverera enligt inriktningsbeslutet. Vi viker inte från anvisad kurs. Vi står stadigt.

AVSLUTNINGSVIS HAR VI NU FÅTT del av den medarbetarundersökning som genomförts under hösten, i år även med Hemvärnet. Det är glädjande läsning. Vi lyfter oss ytterligare från förra årets goda resultat och visar att vi mår bra, trivs på jobbet och tror både på våra egna utvecklingsmöjligheter och på arbetet med att stärka den militära förmågan. Tyvärr har vi fortsatt stora

” Vår uppgift är given – att leverera efter inriktningsbeslutet. Vi viker inte från anvisad kurs. Vi står stadigt. ”

multinationell övning är ett styrkebesked som ökar tröskeeffekten.

Jag vill också nämna hemvärns-larmet som genomfördes i juni, den mest omfattande beredskapskontrollen av Hemvärnet sedan 1975. Den visade att larmkedjan fungerade och att inställelsen var god. Signalen till allmänheten och omvärlden var viktig.

EN RAD FÖRÄNDRINGAR står för dörren. Vi ser fram emot att välkomna nya medarbetare från FMV i vår organisation. De kommer med värdefull kompetens och erfarenheter. Tillsammans blir vi ett starkare lag. Vid årsskiftet inleds också etableringen av tre försvarsgrensstaber. Det kommer att skapa en mer robust ledning och ger oss möjlighet att leda på samma sätt i fred, kris och krig.

utmaningar vad gäller förekomst av kränkande särbehandling och andra ovälkomna beteenden i Försvarsmakten. Kvinnor är fortfarande särskilt utsatta. Jag accepterar inte detta och förväntar mig ett fortsatt aktivt arbete i hela organisationen för att vända läget. Försvarsmakten ska vara en förebild i samhället.

Som helhet har vi mycket att vara stolta över. Ert engagemang avspeglas i allmänhetens stigande förtroende för vår verksamhet. Vi ska fortsätta på inslagen väg och aldrig glömma att ta hand om varandra.

God helg!

Micael Bydén
Överbefälhavare

s4 AKTUELLT
Med På ny post**s10 PORTRÄTTET**

Jens Rosén är balett-
dansören som blev
signalmatros.

s12 NORTHERN COASTS

Fartyg från 13 länder
deltog i den årliga
övningen i Östersjön.

s22 VÄGEN FRAM

ÖB förklarar varför den
nya organisationen
stärker försvaret.

s36 LEDARSKAPSLYFTET

På LedR i Enköping är
ledarskapsutbildningen
ett sätt att förbättra
trivselen.

s38 PIRATJÄGARN

Bordningstroppen
är Försvarsmaktens
specialister på att
säkra fartyg.

s42 NU LYFTER VI!

Armén, marinen och
flygvapnet om sina
förväntningar på den
nya organisationen.

**s58 MENTORER STÖTTAR
UNGA CHEFER**

Unga officerare får
stöttning av mentorer
på Trängregementet.

s66 RÄTA PÅ RYGGEN

Fysioteraputen Lina
Lerjeus visar hur du
stärker ryggen.

s68 TILL SIST

Röjdykarna räddade en
klumpig fisk.

**s70 VIGGENPILOTENA
HYLLAS AV USA****s72 ÅSIKTEN**

Låt militärtjänst bli
meriterande för med-
borgarskap

**s73 FÖRVALTAREN
FÖRKLARAR****s74 KRÖNIKAN**

Därför förtjänar vetera-
nerna vårt stöd

s65 BILDEN

Glänsande design.
Skolflygplanet T-X
är här.

BILDER I VÄRLDSKLASS

SOM REDAKTÖR FÖR Försvarets forum slås jag ofta av den spetskompetens som ryms inom Försvarsmakten. Här finns helikopterpiloter, röjdykare, sprängmedelseexperter, stridsvagnsförare, fartygsbefälhavare – kort sagt ledande specialister inom alla områden, ofta i världsklass. Det gäller även fotoagraferna. Combat camera är den enhet som ser till att Försvarsmaktens verksamhet dokumenteras både rörligt och med stillbilder. De befinner sig så ofta som möjligt ute på fältet och ser till att just din övning, ditt förband, förevisas. I det här numret kan ni njuta av ett urval av alla de fantastiska bilder de levererat från årets insatser. Se och njut. God jul och gott nytt år!

Fredrik Helmertz
Redaktör, Försvarets forum

Vesperceremoni, LedR.

PATRIOT PÅ SCHEMAT. Första gruppen medarbetare från Lv 6 utbildas nu på Patriotsystemet. Hur ser vardagen ut i Fort Sill, Oklahoma? **S14**

FRAMGÅNG PÅ ALLA FRONTER. Alla vapenslag deltog i storövningen Trident Juncture 18. Forum bevakar övningen på nära håll. **S24**

ETT FÖRSVAR PÅ OFFENSIVEN. Vilken energi! Vi sammanfattar det framgångsrika året 2018 i bilder. **S46**

DEN LÅNGA FÄRDEN. Mali 08 genomför ett veckolångt patrullupdrag i Malis ökenlandskap. Vi följer med. **S60**

REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88.

Ansvarig utgivare: Mats Ström, tf kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Fredrik Helmertz, fredrik.helmertz@mil.se, Försvarsmaktens kommunikationsavdelning.

Art Director: Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryckt:** Elanders. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material.

Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt. För ej beställt material ansvaras ej.

Utgivningsdag 19 december, 2018. ISSN 1100-8245. Omslag: Josef Björnetun/ComCam.

HMS GOTLAND SNART KLAR FÖR TJÄNST

I oktober inledde HMS Gotland sina provkörningar till sjöss utanför Karlskrona efter en omfattande halvtidsmodifiering som syftar till att ubåten ska kunna vara i operativ tjänst även efter 2025. HMS Gotland är den första av två ubåtar i klassen som moderniseras. Arbetet omfattar uppgraderingar av system och teknik ombord. Bland annat ska HMS Gotland få längre uthållighet under vatten och bättre ledningssystem. Det traditionella optiska periskopet har ersatts med en ny optronisk mast för bättre övervakningsförmåga, ett led i digitaliseringen av ubåtar. I toppen av masten sitter ett sensorhu-

vud som fångar in optisk information ovanför ytan och som bearbetas av besättningen. Tekniken innebär bland

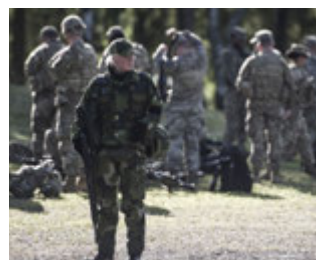
annat att ubåten löper mindre risk för upptäckt. HMS Gotland tas i bruk av marinen efter årsskiftet. ◀

KRÄNKANDE SÄRBEHANDLING FORTSATT PROBLEM

Försvarsmakten utmärker sig positivt jämfört med andra organisationer och företag i årets medarbetarundersökning, enligt undersökningsföretaget Vestra. Medarbetarna upplever ett gott kamratskap och ledarskap, och känner ett starkt engagemang i uppgiften att öka den militära förmågan.

Nytt för i år var att även Hemvärnet och tidvis tjänstgörande soldater och officerare fick besvara en enkät. Även de ger gott betyg.

Ett område som behöver fortsätta förbättras är hur medarbetare behandlar varandra. Årets resultat visar att siffrorna inte gått ned avseende upplevelsen av kränkande särbehandling och ovälkomna beteenden. En del av resultatet kan bero på att fler har vågat svara på dessa frågor, vilket är positivt. Siffrorna är högre än antalet som gör anmälningar. För att få fler att våga anmäla kommer ett utredningsstöd att inrättas på FM HRC under 2019. Målet är att stödja chefer

Högt betyg, men kränkningar är en fortsatt utmaning. (Arkivbild)

och på sikt stärka tilliten för utredningsarbetet.

Mer info om FM Vind 2018 finns på emilia. ◀

FOTO: MATIAS NURMELA/FÖRSVARSMAKTEN

CITATET

"Här är en bra nyhet: Enligt Nato så finns det inget som tyder på några hackerattacker mot valet i Sverige i september. Här är en dålig nyhet: Det behövdes inga hackerattacker för att skapa kaos. Vi fixade det själva."

Roger Pettersson, ledarskribent, Enköpingsposten

100 NYA LASTBILAR TILL FÖRSVARSMAKTEN

De inledande 100 lastbilarna av märket MAN är nu levererade till Försvarsmakten. I Skövde har första fordonsinstruktörkursen precis avslutats.

– Lastbilen är ett lyft, den är tyst och bekväm! Den gamla modellen var stötig och bullrig, säger kapten Markus Nyberg, kurschef på Trängregementet.

– Vi är positivt överraskade.

MAN-lastbilen, som formellt heter Rullflaksbil 14 T, innebär ett generationsskifte i fordons-teknik. Det är en mångsidig lastbil som bland annat innehåller en hybridväxellåda, canbus-system (en dator i stället för elsystem) och backkamera. Rullflaksbil 14 T är en av flera fordonstyper av totalt 232 lastbilar som FMV upphandlat till Försvarsmakten.

Alla som ska bli instruktörer för lastbilen skickas till Försvarsmaktens logistik och motorskola (LogS) i Skövde eller till Luftvärnsregementet i

"MAN-lastbilen är ett lyft", säger Markus Nyberg, kurschef på Trängregementet. Där har nu första utbildningen genomförts.

Halmstad för en veckas kurs.

I en första omgång levereras lastbilen till Ledningsregementet, FM TS, Lv 6, A 9 och Trängregementet. ◀

FAKTA RULLFLAKSBIL 14 T

Tillverkare: Rheinmetall MAN Military Vehicles.

Motor: 440 hk/21 Nm.

Längd: 10,3 meter.

Bredd: 2 meter.

Höjd: 3,6 meter.

Övrigt: Tre platser i hytten. Multilift XR21Z. Vinsch för självbärgning, Sepson H100S.

ÄNNU ETT JAS 29 GRIPEN E PROVFLYGER

FOTO STEFAN KALM

Toppmoderna Jas 39 Gripen E.

Nästa generation av Jas 39 Gripen E testas för närvarande vid Saabs flygfält i Linköping. I slutet av november premiärflögs det andra av två provflygplan under 33 minuter. Jas 39 Gripen E är försedd med större skrov, ny motor, ny multimode AESA-radar, ökad bränslekapacitet, högre lastkapacitet, nytt landningsställ, uppdaterad cockpit och förbättrad flygavionik.

– Det andra Gripen E-flygplanet blir ett välkommet tillskott, säger Ken Lindberg, ansvarig för utprovningen E vid FMV.

– Ytterligare ett provflygplan gör att vi kan öka takten i flygutprovningen som stöd till den fortsatta utvecklingen av Gripen E.

De första nya Gripen E-planen ska vara klara för leverans från Saab hösten 2019.

UTLÄNNINGAR UTREDS FÖR INTRÅNG PÅ MUSKÖ

De två män som gjorde intrång på Muskö örlogsbas häktades av Södertörns tingsrätt i början på december. Männen tros ha tagit sig in på basen vid flera tillfällen.

Männen, en brittisk och en belgisk medborgare, misstänks på sannolika skäl för obehörigt tillträde till skyddsobjekt, något som kan ge två års fängelse. Musköbasen är till största delen insprängd i berget på ön. Verksamheten håller just nu på att utvidgas genom att marininstaben flyttar dit. Det sker under första halvåret 2019.

Svensk örlogskapten som
hedras av Estland.

HALLÅ DÄR

GUNNAR MÖLLER...

Varför fick du den här medaljen?

– För att jag har bistått Estland sedan 2006 med bedömningar och kartläggningar vad det finns för oexploderad ammunition i deras farvatten. Jag har jobbat väldigt aktivt med deras minröjningsoperationer och tar fram många av underlagen.

Varför finns det så mycket oexploderad ammunition och minor utanför Estland?

– Det var väldigt hårda strider där under andra världskriget. Finska viken har alltid varit ett strategiskt viktigt område för ryssarna att försvara och för att kunna ta sig ut till Östersjön och där rikta slag mot fiendens sjötransporter och sjöstridskrafter. Tyskarna har velat förneka ryssen detta och då försökt spärra vägen.

Din forskning i svenska och utländska arkiv började 2003. Du måste vara världsledande expert på minor i Östersjön.

– Jaja, så är det. Konkurrenten är inte så hård kan jag säga.

Betraktas du som hjälte i Estland?

– Haha, det tror jag inte. Men det är jättekul att bli uppmärksammas. Jag får ibland hålla föreläsningar för ministrar, generaler och amiraler när jag är där.

Är det ett farligt arbete att oskadliggöra minor?

– Det kan vara det eftersom det är explosiva tingestår som är byggda för att vara farliga. Men man gör det på ett så säkert sätt som möjligt. Och man bärgar inte ammunitionen, man spränger den på plats.

GUNNAR FICK FLOTT MEDALJ

Gunnar Möller belönas. Nästa insats sker i Litauen i sommar.

I samband med firandet av Estland 100 år tilldelades örlogskapten Gunnar Möller estniska flottans medalj, Decoration of the Estonian navy II class.

Gunnar är chef för MWDC (Maritime warfare data center) och tilldelades medaljen för hans arbete med att kartlägga mineringar och oexploderad ammunition i Östersjön. Under hans arbete upptäcktes det att situationen med OXA (oexploderad ammunition) var särskilt omfattande i Estlands och Finlands farvatten.

Under ceremonin närvarade

den svenska marinchefen Jens Nykvist.

– Gunnar Möller har varit mycket drivande i arbetet med att kartlägga minläget i Östersjön. Hans arbete har lett till ett väl utvecklat marint samarbete mellan Östersjönationer inom minröjningsfunktionen. Tillsammans har flera framgångsrika minröjningsoperationer genomförts som förbättrat miljön, minskat risk för skador och dödsfall samt möjliggjort ökad rörelsefrihet i Östersjön, framförallt utanför Estlands kust, sa Jens Nykvist.

Text Kristina Swaan/Prod marin

SIFFRAN

50

...är fyller **signalskyddet**. År 1968 fick ÖB uppgiften att leda signalskyddstjänsten inom totalförsvaret. Allt sedan dess har

Försvarsmakten, och sedan 2005 Musts säkerhetskontor, jobbat med att kravställa, granska och godkänna myndighetssveriges signalskydd.

Signalskydd är kryptosystem som skyddar hemlig information. Nya användare tillkommer stadigt och behovet av system och produkter ökar kontinuerligt. Utan dessa går nästan allt att avlyssna.

"KULTUREN MÅSTE FÖRÄNDRAS"

Trots Försvarsmaktens åtgärder mot sexuella trakasserier måste arbetet fortsätta. Hanna Jungwallius sammanfattar läget ett år efter #givaktochbitihop.

Omfattningen av den förändrande kraft som #givaktochbitihop innebar för Försvarsmakten hade nog ingen riktigt kunnat förutse. Publiceringen av uppropet i DN den 29 november 2017 blev en nödvändig ögonöppnare för hela organisationen.

Förutom alla uppgifter som civilanställda kvinnor i Försvarsmakten haft under mycket långt tid blev det för snart 40 år sedan möjligt för kvinnor att genomgå militär befäls- och officersutbildning. Tio år senare bröts Sveriges sista yrkesmonopol då kvinnor fick tillträde till samtliga militära områden inklusive stridspilot och befattningar i ubåtsvapnet. Men resultatet av en enkätundersökning för 19 år sedan visade att 84 procent av de tillfrågade kvinnorna upplevde sig utsatta för sexuella trakasserier. Och hösten 2017 nådde #metoo-upppropet bransch efter bransch i Sverige – så även Försvarsmakten.

FÖRÄNDRINGAR OTILLRÄCKLIGA

Som myndighet hade vi hoppats att de strukturella förändringarna som gjordes efter enkätundersökningen 1999 skulle omhänderta trakasserier och kränkningar, men det visade sig inte ha varit tillräckligt. Vittnesmålen i upp-ropet vittnar om ett omfattande behov av kulturell förändring. Att civilkuraget och värdighe-ten i uppropet möttes av ett lika stort engagemang från myndighetens högsta ledning

Hur samspelar kvinnor och män bäst i Försvarsmakten? Ytterst handlar det om att utveckla det vassaste laget. (Arkivbild.)

är sannolikt den största möjliggöraren för att få uthållighet i det fortsatta förändringsarbetet och därmed kunna möta de utmaningar vi har framför oss.

Om inte strukturen ensamt kunde omhänderta kulturen måste det fortsatta arbetet inkludera förståelse hur dessa två kan samspela på bästa sätt. Flera åtgärder har redan vidtagits, men mycket arbete återstår. Tillsammans kan vi utveckla det vassaste laget för att trovärdigt erbjuda en rejäl tröskel för motståndarens förmågor.

DET PERSONLIGA ANSVARET

Det här arbetet är inget projekt, tillhör inte en särskild stab, en utsedd enhet eller en avgränsad grupp individer. Det här är en livsuppgift för Försvarsmakten. Och vi måste börja med grunden – viljan att ta det personliga ansvaret och göra valet att vara kvar på vägen hur

snårig och ojämna vägen än må vara. För det krävs respekt och ödmjukhet, lojalitet, uthållighet och en vilja att fortsätta utveckla det mest kvalificerade laget.

Text Major Hanna Jungwallius, Luftstridsskolan

MILSTOLPAR

1980 – första kvinnorna gör frivillig värnplikt.

1989 – samtliga militära befattningar öppnas för kvinnor.

84% – antalet kvinnor som efter enkätundersökning **1999** upplevde att de utsatts för sexuella trakasserier i Försvarsmakten.

#givaktochbitihop – Försvarsmaktens #metoo-upp-rop 2017.

1768 – antalet kvinnor som skrev under upp-ropet.

Ca 700 – antalet vittnes-mål som delades på upp-ropets Facebooksida mellan oktober-november 2017.

EN HELG FÖR VETERANFAMILJEN

Invidzonens familjehelger arrangeras för de som står inför, är iväg eller har varit på en internationell insats. Under en helg får man möjlighet att träffas och umgås med andra familjer som är i liknande situation. Förutom föreläsningar kan man utbyta erfarenheter och prata med likasinnade. För barnen arrangeras roliga aktiviteter tillsammans med professionella ledare och de får dessutom en chans att leka och prata med andra barn som också har en förälder som ska, har varit eller är på insats.

Nästa år arrangerar Invidzonens familjehelger följande datum:

FOTO MAGDALENA WINBO/INVIDZONEN

Ta med familjen på någon av Invidzonens familjehelger.

15–17 mars, 28–30 juni och 11–13 oktober.

Mer information om våra

familjehelger och hur du anmäler dig hittar du på:

www.invidzonen.se

PÅ NY POST

Försvarmakten placerar överste

Peter Nilsson vid HKV Prod FPE som ställföreträdande chef utbildningsavdelningen från 1 januari 2019 tills vidare dock längst till 31 december 2021.

Försvarmakten placerar överste

Mikael Christoffersson som chef för Prod infra vid Högkvarteret från 1 februari 2019 tills vidare dock längst till 31 mars 2021.

Försvarmakten beviljar överste

Laszlo Bonivart tjänstledighet från Försvarmakten för tidsbegränsad anställning som chef teknisk ledning vo flyg vid FMV från 1 januari 2019 tills vidare dock längst till 31 december 2021.

Försvarmakten placerar överste

Mats Johansson vid Högkvarterets Prod FPE som chef samordningsavdelningen tills vidare dock längst till 31 december 2020.

Försvarmakten placerar överste

Per-Olof Olofsson som chef till förfogande för omstrukturingsledning. Tills vidare dock längst till

30 april 2019.

Försvarmakten förlänger placeringen av överste **Marcus Björkgren** som stabschef produktionsledningen i Högkvarteret under perioden 1 mars 2018 tills vidare dock längst till 28 februari 2020.

Försvarmakten utnämner överste-

löjtnant **Richard Gray** till överste.

Han placeras som Military advisor (MA), Minsuma, Mali under tiden 10 december 2018 till 11 mars 2019.

Försvarmakten beviljar överste

Martin Anderberg tjänstledighet för tidsbegränsad anställning som avdelningschef T&E Luft vid FMV från 1 januari 2019 tills vidare dock längst till 13 december 2021.

Försvarmakten placerar överste

Fredrik Holmbom vid flygstaben i Uppsala som chef teknisk vidmakt-hållandekontor från och med 1 januari 2019 tills vidare dock längst till 31 december 2019.

Försvarmakten placerar

Maritha Küller som chef Prod RPE kommersiell avdelning vid

Högkvarteret från 1 januari 2019 tills vidare.

Försvarmakten placerar överste

Ulf Jonsson vid arméstaben till arméchefens förfogande under perioden 1 januari 2019 tills vidare dock längst till 31 mars 2019.

Försvarmakten placerar kommandör

Magnus Luning vid marinstaben på Muskö som planeringsavdelningschef från 1 januari 2019 tills vidare dock längst till 31 december 2020.

Försvarmakten placerar överste

Stig-Olof Krohné vid Högkvarteret Prod RPE som chef samordningsavdelningen från 1 januari tills vidare dock längst till 31 december 2022.

Försvarmakten placerar överste

Henrik Rosén vid marinstaben på Muskö som operationsavdelningschef från och med 1 januari 2019 tills vidare dock längst till 31 december 2020.

Försvarmakten placerar kommandör

Per Öhrstedt vid marinstaben på Muskö som stf marinstabschef från

CIVILANSTÄLLDA LÄR SIG GÅ I TAKT

Efter 30 år i Försvarsmakten utan militärutbildning lämnade Maria Kupari Hansson skrivbordet och drog på sig uniformen.

I november genomfördes en kombattantutbildning för civilanställda från Karlberg och Hemvärnets stridsskola. Under tre dagar fick 20 elever känna på livet i gröna kläder. En av deltagarna var Maria Kupari Hansson som jobbar på HvSS. Hon började 1988 i restaurangen och är idag hotellföreståndare på HvSS i Vällinge utanför Norsborg.

– Det bästa med mitt jobb är att vara spindeln i nätet, kontakten med alla elever, gäster-

na och personalen, säger hon.

Kombattantutbildningen är en kurs utan vapentjänst och eleverna får lära sig det mest grundläggande. Syftet är att personalen ska kunna krigsplaceras. Innehållet består bland annat av exercis, Försvarsmaktens fysiska standard (FySS), karttjänst, säkerhetspolitik, stabstjänst, försvarsupplysning, sjukvård och CBRN (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot). De fick även lära sig hur man gör honnör.

– Det är bra att civilanställda går den här utbildningen. För mig var i princip allt nytt förutom sjukvårdsdelen. De praktiska delarna med skyddsmasken

Hotellföreståndaren Maria Kupari Hansson – nu även kombattant.

var roligast, säger Maria.

Text & foto: Leah Zepeda Persson/Försvarsmakten, HvSS

och med 1 januari 2019 tills vidare dock längst 30 juni 2019.

Försvarsmakten placerar överste **Carl-Fredrik Edström** vid flygstaben i Uppsala som chef genomförandeavdelningen under perioden 1 januari 2019 till längst 30 september 2021.

Försvarsmakten placerar **Stefan Vestergren** som stf chef för UndK, Must, vid Högkvarteret från och med 1 oktober 2018 tills vidare dock längst till 31 mars 2022.

Försvarsmakten förlänger placeringen för överste **Oscar Hull**, vid Högkvarterets FST Inri, som FM koordinatör Föber underlag från 1 januari 2019 tills vidare dock längst till 31 december 2021.

Försvarsmakten placerar överste **Magnus Liljegen** som detaljchef vid Högkvarteret FST Planek materiel- och logistiksektionen, luftförsvarsdetaljen, under perioden 1 januari 2019 tills vidare dock längst 31 augusti 2021.

Försvarsmakten beviljar tjänstledighet till **Thomas Engevall** för tjänstgöring vid FMV som chef verksamhetsområde ledningsstab under tiden 1 januari 2019 tills vidare dock längst 31 maj 2021.

Försvarsmakten placerar överste **Bo Klingvik** som stf chef Logistikstridskraftavdelningen under perioden 1 november 2018 tills vidare dock längst till 31 augusti 2022.

Försvarsmakten medger förlängd övergångsperiod till överste **Rikard Johansson** med placering som avdelningschef vid ATS vid Högkvarteret INS ATS från 1 december 2018 till 31 december 2018.

Försvarsmakten beviljar brigadgeneral **Fredrik Bergman** tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV som chef Verksamhetsområde test och evaluering från 1 januari 2019 tills längst 6 augusti 2020.

Försvarsmakten beviljar kommandör **Anders Järn** tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV som chef Un-

dervattenstridssystem under tiden 1 januari 2019 tills vidare dock längst till 31 december 2021.

Försvarsmakten beviljar överste **Olof Hultgren** tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV som chef flygmateriel stab under tiden 1 januari 2019 tills vidare dock längst till 31 december 2021.

Försvarsmakten beviljar överste **Gustaf Fahl** tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV som chef Systemledning under tiden 1 januari 2019 tills vidare dock längst till och med 31 december 2021.

Försvarsmakten placerar överstelöjtnant **Thomas Lamke** som stf chef Säck vid Högkvarteret Must från 1 november 2018 tills vidare dock längst 30 september 2021.

Försvarsmakten placerar överstelöjtnant **Johan Axelsson** som stf avdelningschef Prod Ledung vid Högkvarteret från den 1 januari 2019 till längst 31 oktober 2019. Vid tillträdet befordras Axelsson till överste.

PORTRÄTTET

DANS PÅ BRYGGAN

Jens bytte Kungliga Operan mot livet i flottan

”Det var min mamma som tyckte att jag skulle lära mig dansa och satte mig på en dansskola för att lära mig sällskapsdans. Jag började tävla och träffade en kille som tyckte att jag skulle söka in till Svenska Balettskolan. Jag kom in i femte klass och började träning och utbildning i klassisk balett. Efter skolan fick jag jobb på Kungliga Operan.

Vid 42 års ålder gick jag i pension och då öppnades möjligheten att pröva på en ny karriär. Jag har hållit på med dans hela livet och ville pröva på något helt annat. Jag hade det roligaste jobbet jag kunde tänka mig och fick resa runt jorden och jobba med stimulerande och trevliga personer. Det var ett väldigt spännande jobb jag hade och det var inte så lätt att hitta ett jobb som kunde matcha det.

Jag ställde mig frågan vad som kunde vara motiverande. För mig var det viktigt att byta till ett yrke som jag kunde känna mig stolt över och kunna säga att man gör något bra. Sen ville jag ha ett jobb där man arbetar i grupp, för jag har alltid trivts att arbeta med människor. Dessutom var det viktigt få hålla igång min fysik. Jag har jobbat med kroppen i hela mitt liv och tycker det är viktigt att inte bli stillasittande. Och på detta ville jag ha en utmaning och ett arbete där man får utvecklas. Detta kunde jag

hitta i Försvarsmakten.

Det blev bättre än jag tänkt mig. Att hamna på HMS Trossö blev en perfekt match. Jag trivs otroligt bra och det är bra stämning och trevliga arbetskamrater.”

Gamla karriären ...

... och nya.

JENS ROSÉN

Ålder: 44 år.

Familj: Flickvän.

Bor: Stockholm.

Bakgrund: Praktikant på Kungliga Operan. Victor Ullate Ballet Company i Madrid. Spanska nationalbaletten. Första solist på Kungliga Operan. Konstnärlig ledare för danskompaniet Stockholm 59 med dansare från Kungliga Baletten.

Jens Rosén stegar upp. Nästa steg i karriären är som signalmatros på HMS Trossö.

Text **Rebecca Landberg**/ Fjärde sjöstridsflottiljen

Foto **Hampus Hagstedt**/ComCam

HMS Visby
på väg att
förtöja i
Åbo under
Northern
Coasts 2018.

NORDISKT SAMARBETE DRILLADES PÅ ÖSTERSJÖN

Bättre förmåga att samarbeta internationellt i Östersjön. Det är ett av målen med övningen Northern Coasts 18.

DEN MARINA övningen Northern Coasts, Noco 18, genomfördes i början av oktober i de östra delarna av Östersjön, Bottenviken och Finska viken. Noco är en årlig övning med stort internationellt deltagande som har genomförts sedan 2007

med Sverige som deltagare varje år. Vart fjärde år har vi även ansvar för planering och genomförande men detta år var det Finlands tur.

Under årets övning deltog ett 30-tal fartyg från 13 länder samt omkring 4 000 personer. Sverige bidrog med tio fartyg från tredje och fjärde sjöstridsflottiljen, en helikopter och omkring 300 soldater och sjömän.

Syftet med övningen är att träna och utveckla de med-

verkande på alla nivåer att fungera tillsammans i större internationella sammanhang. Örlogskapten Ida Molin från Sjöstridsskolan har varit planeringschef för det svenska deltagandet såväl inför som under övningen och hon är nöjd med resultatet.

– Det gick mycket bra. I det stora hela följde vi planerna och med tanke på det nyckfulla vädret ska vi vara mycket nöjda. För egen del var det också väldigt nyttigt att ingå som en

av fyra svenskar i en övningsledning med cirka 170 personer från många olika nationer.

SJÖFARTSKYDD OCH ANDRA OPERATIONER ÅR 2023

UNDER NOCO 18 ingick Swedish Finish Naval Task Group (SFNTG) som en del i övningen. SFNTG bestod av en sjöstyrka på ett tiotal finska och svenska fartyg samt en ledningsstab. SFNTG är det fördjupade marina försvarssamarbetet mellan

Sverige och Finland som har pågått sedan 2015. Ambitionen är att år 2023 kunna vara redo att genomföra gemensamma operationer i form av exempelvis sjöfartsskydd och övervakningsoperationer.

Kommendörkapten Christian Jäderlund hade rollen som stabschef i den svensk-finska staben under övningen och berättar att samarbetet fungerade mycket bra.

– Rutiner och processer är

fastlagda sedan tidigare och vi har även övat med dessa som redskap ett flertal gånger tidigare. Vi hade dessutom förmånen att ha i princip hela staben samlad ombord på HMS Carlskrona under resan upp till Åbo inför övningen. Det gjorde att vi var intrimmade och redo att sätta igång direkt från dag ett, säger Christian Jäderlund. ◀

Text: **Michaela Linge/Sjöstrids-skolan**

**”Det gick mycket bra.
Med tanke på det nyckfulla vädret ska
vi vara mycket nöjda.”**

FOTO JOHAN MÅNSSON/FÖRSVARSMAKTEN

Personal från HMS Vinga samverkar med kollegor på FNS Halli.

Sjösättning från HMS Vinga av en undervattensfarkost för identifiering av sonarkontakt.

FOTO JOHAN MÅNSSON/FÖRSVARSMAKTEN

Några av de deltagande fartygen under Northern Coasts 2018.

Text & foto **Carl Sjöstrand/Lv 6**

PATRIOT PÅ SCHEMAT

De första 14 eleverna från Luftvärnsregementet har nu utbildats på Patriotsystemet.

Vi följde deras vardag på Fort Sill, Oklahoma.

FOTO GETTY IMAGES

SOLEN VÄRMER fortfarande i Fort Sill. Det är 35 grader i skuggan, trots att klockan närmar sig 18 på kvällen, och det är snart dags för svenskarna att börja sitt utbildningspass. Vi färdas genom halva basen, från Head quarters of fires centre till utbildningsenheten för Air defense artillery (luftvärnet), vilket tar drygt tio minuter – i bil. Vi kör på en fyrfilig genomfartsled och passerar fem trafikljus på vägen, inom basen. Fort Sill är en armébas med 53 000 människor som bor och arbetar inom avspärningarna, varav 20 000 är militär och civil personal, samt 33 000 familjemedlemmar.

Det är 14 man i den första svenska gruppen som utbildas på Patriotsystemet, eller robot-system 103 som det heter i Försvarmakten. Halva styrkan går inriktning mot lavettjänst och den andra halvan ska bli operatörer. Operatörerna sitter vid radarskärmar i strids-

ledningscentralen och är länken mellan bataljonens ledning och robotsystemet, samt sköter avfyrningen. Lavettpersonalen arbetar med transport av lavetterna, omgruppering, omladdning samt skydd och bevakning.

– Denna verksamhet är mycket viktig för luftvärnet och för Sverige. Politikerna är

personal, totalt 300 anställda, innan materieln kommer till Sverige. Dessutom måste personalen att behålla kunskaperna eftersom Patriotsystemet leveras först om två år och därefter i omgångar under följande år. Enligt Lars Lindén finns det en lösning:

– Vi planerar att ordna

”Fort Sill är en armébas med 53 000 människor som bor och arbetar inom avspärningarna.”

angelägna om att vi får systemet operativt så fort det går. Vår uppgift är att se till att vara så förberedda att personalen inte är någon begränsning när väl all utrustning kommer på plats, säger överstelöjtnant Lars Lindén, ställföreträdande regementschef vid Lv 6 och på besök hos sin personal.

UTBYTE MED ANDRA NATIONER

DET ÄR en utmaning för Luftvärnsregementet att hinna utbilda all

växeltjänstgöring för våra nyutbildade vid de amerikanska Patriotenheter i Europa, som vi har fått bra kontakt med.

Den som har hållit ihop gruppen, haft huvudansvar för kontakter hemåt och tagit gemensamma beslut på plats är kapten Magnus Rylander. Han

Magnus Rylander gillar att simma och varar gärna styrkelyftningen med några längder i bassängen.

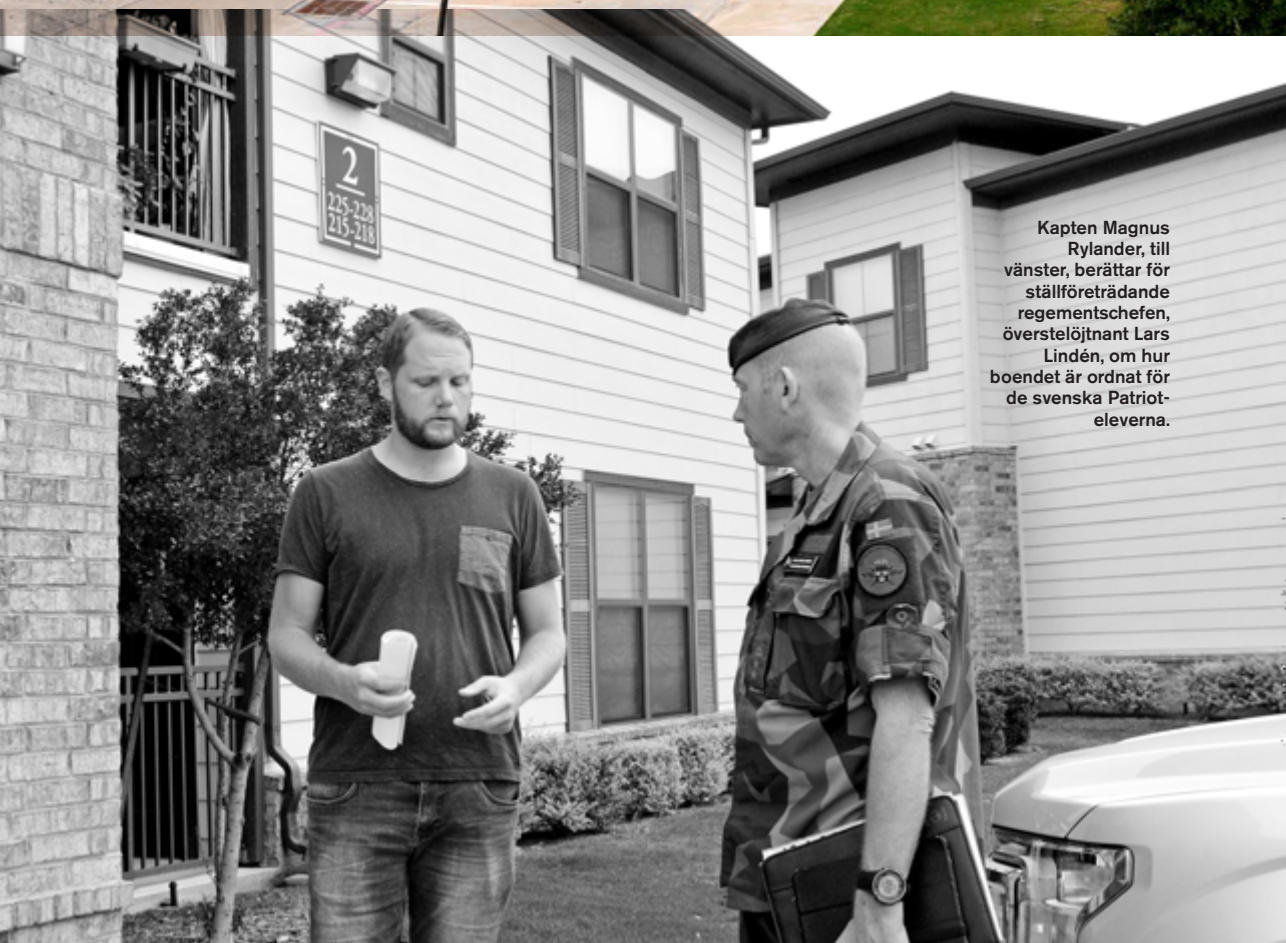

Gemensam brunch med ställföreträdande regementschefen.

Det finns även ett gemensamt umgängeshus i området. Här kan man koppla av och läsa en bok. Här finns alltid kaffe och kall dryck, berättar Oskar Axelsson.

Fort Sill grundades 1869 av general Sheridan under indiankrigen.
Här bor och verkar i dag 53 000 militärer och anhöriga.

Kapten Magnus Rylander, till vänster, berättar för ställföreträdande regementschefen, överstelöjtnant Lars Lindén, om hur boendet är ordnat för de svenska Patriot-eleverna.

PATRIOT

Mladen Dugonic visar med tecken att kollegan kan fortsätta fälla stödbenen på Patriotlavetten. Här syns att lavetten, på vänster sida bakifrån, är laddad med den nya PAC 3 MSE-roboten.

Även kablar ska sitta rätt! Momentet övas i en simulatoranläggning där vissa delar är "mock-ups".

utnämndes till Senior Swede veckan före avfärd, men kände sig strax hemma i rollen eftersom han redan varit delaktig i planering och förberedelser.

– Precis när vi kom över var det lite strul med boendet.

Då blev det mycket praktiskt arbete med att ordna möbler, sängkläder och liknande, men allt ordnade sig snart, berättar Magnus Rylander.

– Att vara problemlösare och att våga ta tag i okända saker är en god egenskap för en Senior Swede. Jag fick till exempel ordna försäkringar och elavtal för våra boenden. Kommande utbildningsomgångar behöver nog inte tänka på det. Nu jobbar vi på att hitta en lösning så att allt kan administreras hemifrån.

TUNGT LASS FÖR FAMILJEN

MAGNUS RYLANDER har familj hemma och menar att det är viktigt att den som åker på utbildning i USA är förberedd på att det känns jobbigt att vara från familjen.

– Detta är mera som en internationell insats

än som en kommendering i Sverige. Utbildningen jag går är på tio veckor. Det innebär att jag är borta i två och en halv månad. Under den tiden får familjen hemma dra ett tyngre lass med allt praktiskt som vi brukar dela på.

Han har ett råd till dem som ska åka till Fort Sill framöver:

– Var tydlig där hemma med vad detta innebär så att familjen är förberedd!

Ett annat råd är att det är bra att ha ett öppet sinne och inse att allt inte funkar precis som hemma.

– Kulturkrockar förekommer. Det är större skillnader än man tror mellan det amerikanska

och svenska befälssystemet. Här blandar de inte officerare, specialistofficerare och soldater, som vi kan göra. Det måste man acceptera.

– Ett annat exempel är att en ”drill sergeant” kan skälla ut sina soldater med ett språkbruk som knappast är gångbart hemma.

UTBILDNING MED NATTSKIFT

ALL GRUNDLÄGGANDE Patriotutbildning sker vid Fort Sill, både för anställda i US Army och för personal från olika länder som köpt det amerikanska systemet. För att klara trycket hålls därför kurserna i olika skift på dygnet. Svenskarna har

”Det har visat sig att svenskarna ofta är klara med ett utbildningspass tidigare än vad amerikanerna räknat med.”

Badpoolare. Oskar Axelsson och Simon Bjurgård.

fått kvälls- och nattskiftet, det är därför lektionerna börjar först klockan 18.

Inledningsvis tyckte de svenska eleverna att det var lite jobbigt att börja skolan när andra var klara för dagen. Ganska snart kom de in i ”det

Kapten Rylander hjälper en kollega i en simulator för operatörsplatserna i stridsledningscentralen.

Mladen Dugonic monterar antennen innan lavetten höjs, så att man får kontakt med stridsledningscentralen.

nya dygnet” och insåg ett antal fördelar:

De är skönare temperaturer på kvällarna.

Tidsskillnaden mot Sverige (sju timmar efter) är lättare att hantera med nattpasset eftersom klockan i Lawton, Oklahoma är 11 på förmiddagen när de stiger upp, men 18 hemma. En lämplig tid att ringa till familjen.

Nu kunde amerikanerna arrangera en helt svensk kurs, vilket innebär att eleverna alltid har svenska kolleger att diskutera med. Det har även visat sig att svenskarna ofta är klara med ett utbildningspass tidigare än vad amerikanerna räknat med. Då kommer svenskarna i säng vid ettiden på natten i stället för mellan tre och fyra på morgonen.

Svenskar kan också blanda officerare, specialistofficerare och soldater, något som inte hade funkade i en kurs med

amerikaner. De sätter aldrig officerare och soldater i samma sal.

En nackdel är att den svenska personalen får väldigt lite möjlighet till utbyte med amerikanska luftvärnskolleger. Å andra sidan kommer tillfället i nästa steg, när de kommit hem och sedan ska iväg på utbytestjänst-

– Vi har gjort många ”typiskt amerikanska” saker, berättar Magnus Rylander. Besökt indianreservat, kollat på NHL-is hockey och bott på jättehottell med ett helt samhälle inuti, tittat på amerikansk fotboll på en arena med 87 000 åskådare – och tjusig inledning med marscherande blåsorkestrar

”Kulturkrockar förekommer. En ’drill sergeant’ kan skälla ut sina soldater med ett språkbruk som knappast är gångbart hemma.”

göring vid Patriotförbanden i Europa.

SPÄNNANDE FRITID

VID SIDAN OM utbildningen finns det en hel del att göra. Kanske inte så mycket i Lawton, samhället runt basen Fort Sill, men det ordnas utflykter och med en bil kan man hitta mycket intressant på rimligt anstånd.

fram och tillbaka över planen.

Inne på basen finns flera gym, simhall och andra träningsanläggningar som svenskarna har fri tillgång till. Det finns även museum och många olika restauranger utanför basen.

– Ja, bortsett från att man saknar familjen så är det bra här. Det går ingen nöd på oss, säger en nöjd Magnus Rylander. ◀

FAKTA: PATRIOTUTBILDNINGEN

Under 2018–2020 kommer cirka 50 soldater och officerare att genomföra Patriotkurser på Fort Sill. Syftet är att påbörja en kompetensuppgagnad.

Under 2021–2023 kommer ytterligare cirka 250 soldater, officerare och verkstadspersonal skickas till Fort Sill för utbildning. Därefter fortsätter utbildningen med indukturkurser på Lv6.

- » Fordonsutbildning
- » Sambandsutbildning
- » Simulator

Nästa fas, efter 2021, innebär förbandsutbildning på Lv6 under sex månader som genomförs av ett amerikanskt Taft-team (Tactical Fielding Team) som består av officerare och konsulter.

Hela första svenskängnet på Patriotutbildning i USA. I bakre raden de som går operatörsutbildning och i främre ledet lavettutbildning.

DÄRFÖR VÄLJER SVERIGE PATRIOT

Mot slutet av upphandlingsprocessen fanns det bara två tunga luftvärnssystem att välja mellan – det fransk-italienska systemet SAMP-T och det amerikanska Patriotsystemet. Vid en närmare granskning visade det sig att det europeiska systemet inte uppfyllde alla de specifikationer som Försvarsmakten hade ställt upp.

» Ett av de viktigaste kraven är att, redan vid leverans 2020/2021, kunna

bekämpa ballistiska missiler – som exempelvis ryska Iskander-robotar (som bland annat står i Kaliningrad och kan nå Gotland samt södra Sverige). Att bekämpa ballistiska missiler, som i den nedåtgående rörelsen accelererar till cirka 5 000 km/h, är en mycket kvalificerad uppgift – som Patriotsystemet klarar av. Denna kapacitet är även, som amerikanerna säger, "combat proven".

» I övrigt har leveranssäkerhet och

vikten av den transatlantiska länken vägts in i beslutet. Valet av Patriot ger även en god möjlighet till ett internationellt utbyte med alla de länder som i dag hanterar det amerikanska systemet, varav de närmaste blir Nederländerna, Polen, och Tyskland. USA har även egna luftvärnsbataljoner med Patriotsystem baserade i Europa.

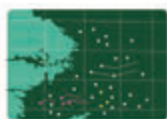
» Kostnaden för den anskaffning som nu är beslutad ligger delvis under sekretess och kan

därför inte exakt anges. Försvarets Materielverk har angett att det handlar om drygt 10 miljarder svenska kronor. Detta innefattar även ett antal olika delar för att luftvärnssystemet ska fungera, förutom själva Patriotroboten. Det belopp som amerikanska kongressen har medgivit att Sverige får handla för, ligger däremot på en högre summa – för att möjliggöra en snabb komplettering i framtiden, utan att vänta på politiska beslut.

SÅ FUNKAR PATRIOTSYSTEMET

Innan man kan avfira en robot måste man vara säker på att målet verkligen är fientligt och att man tekniskt kan träffa målet. Identifiering av målet sker genom att luftväret är ihopkopplat med en stridsledningscentral som vet var det egna flyget är och genom att igenkänningsutrustning, så kallad IFF Identification friend or foe, är integrerat i luftvärets radarstationer.

Eldledningsradarn kan upptäcka och följa över 50 mål samtidigt och skicka måldata till stridsledningscentralen.

Olika robotar har olika styrsystem, då några har radar ombord som samverkar med radarn på marken.

Energi

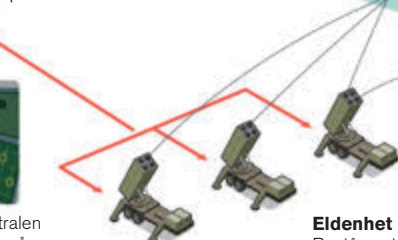

Eldledningsradar

Stridsledningscentral

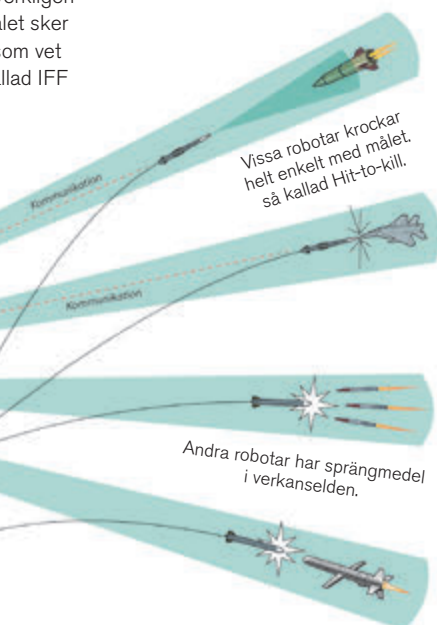

I stridsledningscentralen presenteras förslag på lämpliga mål. En operatör har alltid sista ordet.

Eldenhhet

Består av tre lavetter, vilka var och en kan vara laddade med fyra till tolv robotar, beroende på typ.

Vissa robotar krockar helt enkelt med målet, så kallad Hit-to-kill.

Andra robotar har sprängmedel i verkanselden.

VÄGEN FRAMÅT

Högkvarteret förändras och försvarsgrenstaber etableras på nya orter. Logistikkuppgifter överförs från FMV till Försvarsmakten. Varför? ÖB Micael Bydén förklarar.

Arsskiftet närmar sig med stormsteg och därmed också de förändringar som går under begreppet ”Ledning för ett starkare försvar”. Delar av organisationen och ledningsstrukturen ändras och logistikkuppgifter överförs från FMV till Försvarsmakten. Flera tusen berörs.

Varför genomförs förändringen?

– De här förändringarna är nödvändiga för att stärka hela Försvarsmakten i allmänhet och den militära förmågan i synnerhet. Det är viktiga pusselbitar för att kunna möta omvärldsläget.

– Allt kommer förstås inte vara klart 1 januari, men det är

inget jag oroar mig för, vi löser det efterhand.

Vad skulle du vilja säga till alla medarbetare som påverkas?

– Först och främst vill jag hälsa de som kommer från FMV välkomna till vår myndighet. Ni har kompetens och erfarenheter som behövs för att vi ska klara vårt uppdrag. Nu gäller det för oss att ta hand om er. De flesta kommer i princip lösa samma viktiga uppgifter som tidigare, fast med ny arbetsgivare.

”Sättet att leda kommer att bli mer målstyrt, uppgifter och ansvar hamnar där de får bäst effekt.”

– Behovet att sprida ledningen genom att skapa försvarsgrensstaber på olika geografiska platser handlar om att inte lägga alla ägg i samma korg. Vi blir mer robusta. Sättet att leda kommer att bli mer målstyrt, uppgifter och ansvar hamnar där de får bäst effekt. Staberna får uppgifter och befogenheter att samordna både förbandsproduktion och insatser, det blir en enklare och tydligare styrning för förbanden.

– Man ska komma ihåg att det här är positiva och önskade förändringar som är initierade av oss själva. Men jag har naturligtvis respekt för att det

kommer finnas friktioner.

Nya uppgifter överförs från FMV – vad betyder det för Försvarsmakten?

– Det innebär att Försvarsmakten tar över ägandeskapet av den materiel vi har. Materiel och system som finns i krigsförbanden och som måste fungera. Vi får bättre kontroll på vår materiel, något som är särskilt viktigt vid beredskapshöjningar eller mobilisering. De som jobbar på verkstäder och förråd

knyts närmare till regementen och flottiljer, det är riktigt bra.

Vilka signaler har du fått när du varit på förbandsbesök?

– Jag uppfattar att det här är välkommet. Många har sagt att det är både naturligt och logiskt. Visst blir det omställningar för många och det sker under tidspress samtidigt som verksamheten ska löpa på. Den skarpa verksamheten kommer vi inte göra avkall på. Insatser, beredskap, övningar och grundutbildning måste fortgå som vanligt.

Kommer det fler förändringar framöver?

– Vi gör kontinuerligt de förändringar vi kan som behövs för att lösa uppdraget på ett bättre sätt. Självklart finns det mer vi skulle kunna göra, men en sak i taget. Vi är en organisation som går hårt. Men engagemanget är imponerande, alla gör vad de kan med det de har. Det gäller också de här förändringarna. Det här kommer bli bra – viljan finns där. ◀

Text Johan Lundgren/LEDSKOMM

NYTT FRÅN ÅRSSKIFTET

»»» Högkvarteret anpassas för ändrad ledningsstruktur.

Armén, marinen och flygvapnet blir försvarsgrenar och anpassning sker av Högkvarterets ledningar för förbandsproduktion och operationer. Arméstab och flygstab omgrupperar till Enköping och Uppsala kring nyåret, marinstab till Muskö senare under 2019.

»»» Försvarsmakten tar över ansvar från FMV.

Verksamhetsövergång sker från FMV som omfattar förråd, service, verkstäder och driftstyrning, delar av upphandlingsfunktionen samt besluts- och beställarfunktioner inom materielförsörjningen. Även ansvar för materielens vidmakthållande och tekniska design går över till Försvarsmakten och därtill knutna avtal och upphandlingar. FMV kommer leverera tjänster för att stödja Försvarsmaktens ansvar för vidmakthållandet. Totalt överförs drygt 1800 medarbetare från FMV.

»»» Försvarsmaktens logistikorganisation förändras.

En ny logistikorganisation etableras som omfattar alla nivåer från Högkvarteret och försvarsgrensstaberna ut till garnisonsvisa logistikenheter. FMLOG får förändrade uppgifter och ansvar för den bakre förrådshållningen, reservdelmateriel, spedition och specialtransporter. FM HRC får nytt ansvar för service, administration och inköp. Verkstäderna inordnas under olika organisationenheter.

»»» En ny finansiell styrmödel införs.

FMV disponerar en anslagspost för att kunna betala leverantörsutgifter och ett förvaltningsanslag för myndighetens egna utgifter. Anslaget för anskaffning av materiel och anläggningar delas upp mellan Försvarsmakten och FMV. Försvarsmakten ansvarar för anskaffning av beredskapstillgångar samt anslagsfinansierade anläggningar.

”Det här kommer att bli bra. Viljan finns” säger ÖB Micael Bydén.

FOTO FÖRSVARMAKTEN

TRIDENT JUNCTURE

FRAMGÅNG PÅ ALLA FRONTER

Text Mats Carlsson, Jimmie Adamsson, Louise Levin & Jerry Lindbergh Foto Combat Camera mfl

En spaningsgrupp ur 2:a brigadspaningskompaniet från P4. Alldeles strax ska de innästa och påbörja spaning mot motståndaren.

FOTO JIMMY CROONIA/COMCAM

TRIDENT JUNCTURE 18 ÄR ÖVER OCH DE SVENSKA FÖRBANDEN ÄR
HEMMA FRÅN NORGE IGEN. FÖRSVARETS FORUM FÖLJDE DERAS INSATSER
PÅ MARKEN, TILL SJÖSS OCH I LUFTEN.

TRIDENT JUNCTURE

CARL OLSSON befann sig i den 62 ton tunga Stridsvagn 122 som rörde sig framåt i det norska landskapet. Någonstans därute i mörkret fanns motståndarna. Det var alldeles tyst i vagnen, spänningen påtaglig och Carl och hans fyra kamrater i besättningen var totalt fokuserade på uppgiften: Att avancera och ta terräng.

– Anfalla är riktigt roligt. Det är en skön känsla och man får mycket gjort, berättar Carl Olsson.

För Carl Olsson var det första gången han övade i internationell miljö, en erfarenhet han uppskattar.

– Det har varit väldigt givande. Vi har lärt oss mycket av Nato, berättar han. Samtidigt har upplevelserna från Trident Juncture 18 gett honom och kamraterna massor av självförtroende. Det svenska stridsvagnskompaniet, sammansatt av vagnar och besättningar från P4, P7 och I19, var anmärkningsvärt framgångsrika i striderna mot Natorförbanden och fick beröm för sina insatser

”Vi har visat att det svenska stålet biter och att vi är något att räkna med.”

CARL OLSSON, STRIDSVAGNSLADDARE, P4

son, stridvagnsladdare från P4 i Skövde som deltog i sin första större övning under Trident Juncture 18.

Försvarens i scenariot utgjordes av Natostyrkor – förband från bland annat Norge, Holland, Frankrike och Tyskland. Svenskarnas roll var att spela motståndarna som invaderat Norge. Terrängen var ovanlig för stridsvagnssoldaterna från Skövde. Striderna utspelade sig i fjälldalar med höjder, skogar, vattendrag och många broar.

– Det var svårare att ta sig fram än vad det brukar vara, berättar Carl Olsson.

Några dagar senare vände övningen och Nato anföll. Då var det svenskarnas tur att öva fördröjningsstrid och försöka bibehålla terrängen.

av övningsledningen.

– Det har gått väldigt bra för oss. Det märks att vi ligger långt framme, säger Carl Olsson. Vi har visat att det svenska stålet biter och att vi är något att räkna med.

Den svenska brigaden under ledning av överste Lennart Widerström, Skaraborgs regemente, bestod av två manöverbataljoner och funktionsförband med luftvärn, logistik, ledning och samband samt spaning. Speciellt var också att ett finskt skyttekompani från Björneborgs brigad ingick i den svenska styrkan. Chefer på alla nivåer sattes på prov.

– Vi hade många nya chefer här som fick chansen att truppöra sina förband i ny terräng med mycket stora avstånd och stundtals i vinterförhållanden,

Christian Andersson är förare på ingenjörbandvagn 120.

Vardagslyx i fält. Soldater ur brigadsplaningskompaniet från Skaraborgs regemente passar på att tillreda en burk Bullens pilsnerkorv under en stridspaus.

Samband är centralt. Soldater från Ledningsregementet såg till att kommunikationerna funkade.

Svenska Jas 39 Unit taxar ut på Bodø flygplats för ett nytt uppdrag. Trident Juncture handlade också om en certifiering för att kunna delta i Natos snabbinsatsstyrka (NRF).

FOTO JONAS HELMERSSON/COMCAM

FOTO JIMMY GROON/COMCAM

FOTO JIMMY GROON/COMCAM

FOTO MATS NYSTRÖM/COMCAM

FOTO ALEXANDER GUSTAVSSON/COMCAM

Vinterlandskap och tuffa förhållanden. Den svenska 2:a brigaden rycker fram i mellersta Norge i början av övningen.

Tufft väder på Nordatlanten. En portugisisk Lynxhelikopter landar på HMS Nyköping.

I hamn. HMS Nyköping och HMS Karlstad angör i Kristiansund för att bunkra bränsle och mat

Solnedgång och himlen brinner. De förhållandevis små svenska korvetterna deltog i samtliga moment under Trident Juncture, trots tufft väder.

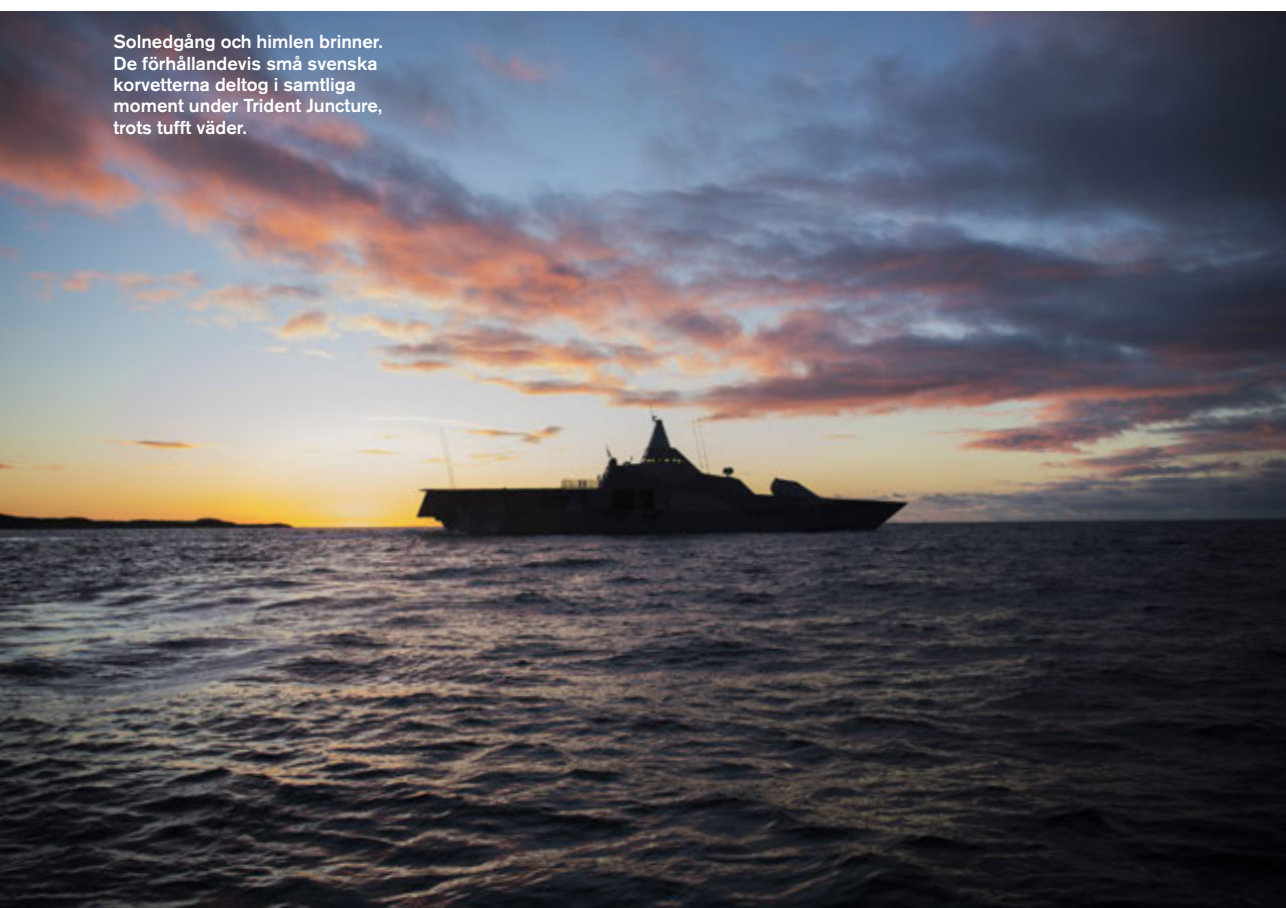

FOTO JIMMY CROON/COMCAM

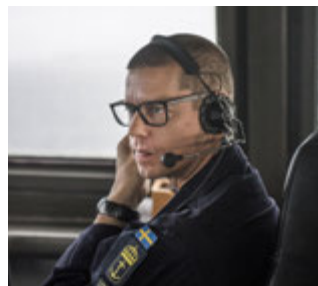
Rast – vila. Soldater passar på att återhämta sig under övningens förberedande fas.

FOTO ALEXANDER GUSTAVSSON/COMCAM

Samtliga enheter ur Natos snabbinsatsstyrka (NRF), däribland HMS Nyköping och HMS Karlstad, förövar en styrkeförvisning.

FOTO ALEXANDER GUSTAVSSON/COMCAM

Fartyget lämnar Trondheim. Thomas Zimmerman vakar så att de kommer ur den trånga hamnpassagen.

FOTO ALEXANDER GUSTAVSSON/COMCAM

” Trots tufft väder och ändrade förutsättningar har besättningarna slitit och levererat bra resultat. Sådant gör en stolt som fartygschef. ”

THOMAS ZIMMERMAN, FARTYGSCHEF

säger Lennart Widerström.

Den svenska brigaden var grupperad längs en linje mellan orterna Røros, Os och Tolga i mellersta Norge. Men Trident Juncture 18 var mycket större än så och utspelades över 25 procent av Norges yta med förband på land, till sjöss och i luften.

JAS 39:S FLEXIBILITET DEMONSTRERADES

I DET VINDPINADE Bodø ute vid kusten, nio mil norr om polcirkeln, var den svenska flygstyrkan Jas 39 Unit baserad. Huvuddelen av personalen kom från F 21 men även en flygstyrka från F 17 och flera andra förband bidrog med

kompetens.

Att öva med andra nationer där många flygplan är i luften samtidigt var den största vinsten med övningen, berättar Josef Rehnström, som varit projektledare och planlagt övningen för stridsflygsdivisionen.

– Övningen har gått jättebra. Den kompetens och plattform som vi verkar med gör att förbandet är flexibelt. Vi kan göra flera uppdragstyper under ett och samma företag, vilket är en stor styrka med vår plattform. Vi kan skifta från defensiva luftförsvarsuppgifter till att stödja markförband med Close Air Support med bara en knapptryckning, säger han.

ISKYLA OCH HÖGA VÅGOR PÅ ATLANTEN

SAMTIDIGT UTE PÅ Nord-atlanten fick de svenska sjömännen ombord på HMS Karlstad och HMS Nyköping en bister inledning på Trident Juncture. De norska farvattenen bjöd på stark blåst, iskyla, omväxlande regn och sol och fyra till fem meter höga vågor. Besättningarna prövades hårt men de små svenska korvetterna deltog i samtliga övningsmoment – ett bra betyg.

– Vädet påverkar oss naturligtvis, men jobbet görs på samma sätt ändå. Jobbet till sjöss är inte särskilt annorlunda än hemma i Östersjön, berättar Thomas Zimmerman, fartygschef på HMS Nyköping.

chef för 31:a korvettdivisionen, anger tre skäl till det.

– Vi har redan övat tillsammans med de andra fartygen tidigare i somras och då löst många problem. Dessutom hade vi svenska förbindelseofficerare i styrkans stab som förstod våra förutsättningar. Det var tydligt hur gärna Nato ville ha med oss och ge oss de bästa förutsättningarna, säger han.

När det var dags för SNMG 1 att slå tillbaka det främmande angreppet på Norge fick de svenska besättningarna visa vad de kunde. De små snabba korvetterna används inomskärs och kustnära och väckte uppmärksamhet med sitt futuristiska utseende och sina smygegenskaper.

”Övningen har gått jättebra. Vi kan skifta från defensiva luftförsvarsuppgifter till att stödja markförband med Close Air Support med bara en knapptryckning.”

JOSEF REHNSTRÖM, PROJEKTLEDARE, F 21

Det svenska marina deltagandet utgjordes av de två Visbykorvetterna samt en liten logistikenhet baserad i Kristiansund – sammanlagt 100 personer.

Styrkan integrerades i Natos fartygsstyrka SNMG 1, som leddes av en dansk amiral ombord på flaggskeppet HDMS Esbern Snare. Ett känt problem för svenska fartyg som jobbar med Natoförband är att man inte har tillgång till kryptosystem och därmed saknar möjligheten att prata med varandra. Under Trident Juncture löstes det smidigt med hjälp av den danska flottan och staben i SNMG 1. Samarbetet med de andra nationerna blev mycket lyckat och Bernt Andersson, divisions-

Svenskarna, med sin erfarenhet från Östersjöns skärgårdar, tillförde en ny förmåga till Natostyrkan.

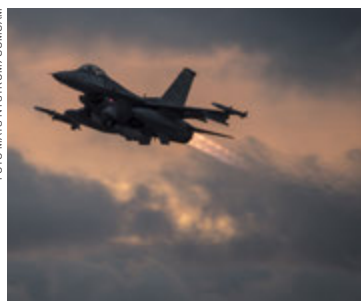
– Tack vare våra utmärkta sensorer och storleken på fartyget kan vi röra oss snabbarare men också på ställen som många av de större fartygen inte kan, säger Wilhelm Tornerhjelm, ytstridsbefäl på HMS Nyköping.

Chefen på HMS Nyköping, Thomas Zimmerman, sammanfattade veckorna i Norge.

– Trots tufft väder och ändrade förutsättningar har besättningarna slitit och levererat bra resultat. Sådant gör en stolt som fartygschef, säger han.

Flygtekniker förbereder en Jas 39 Gripen på Bodø flygplats inför ett mörkerflygpas.

Världlandstöd i praktiken. En amerikansk F-16 lyfter i gryningen från F 21 Luleå.

Nadide Ünlü står infartspost till en framgrupperad sjukvårdsresurs.

Soldat från P7 förbereder sitt vapen för lösskjutning.

FOTO MATS NYSTRÖM/COMCAM

FOTO MATS NYSTRÖM/COMCAM

FOTO RICKARD TÖRNHJELM/COMCAM

FOTO BEZAV MAHMOD/COMCAM

FOTO FÖRSVARSMAKTEN

FOTO ALEXANDER GUSTAVSSON/COMCAM

Fjordar, öar och öppet hav.
Övningarna med Jas 39 Unit
pågick i ett magiskt landskap.

Ytövervakning och skydd av
amfibiestyrkor som landstiger. HMS
Nyköping och HMS Karlstad i aktion.

Delar ur Skaraborgs regementes
brigadspaningskompani under
exfiltration med helikopter.

Brobyggarna. Göta ingenjörregemente lägger framgångsrikt krigsbro 8 i den utmanande norska terrängen.

TRIDENT JUNCTURE

FOTO JIMMY CROONA/COMCAM

FOTO BEZAV MAHMUD/COMCAM

FOTO JONAS HELMERSSON/COMCAM

Arterijpjäser av typ Archer deltog framgångsrikt. NEDAN: Granatkastarpluton från Södra skånska regementet, P 7, förbereder sig för att understödja bataljonens anfall.

AMERIKANSKA STRIDSPILOTER PÅ F 21

PARALLELLT MED KRIGET i Norge övades en av hörnstenarna i svensk försvarsfilosofi på F 21 i Luleå, det så kallade värdlandstödet. I en värld i förändring är samarbete och interoperabilitet – att svensk materiel kan fungera ihop med Natos utrustning – avgörande.

Under Trident Juncture var tre amerikanska flygförband baserade på F 21 i Luleå. Härifrån skulle de amerikanska planen genomföra och uppnå sina övningsmål.

– De största utmaningarna

har legat i analysen av svenska krav och rutiner respektive det som gäller för Nato, alltså vad skillnaderna är och vad det i sin tur betyder för F 21 och det stöd vi ska ge, säger Christoffer Edin som är chef för värdlandstödet.

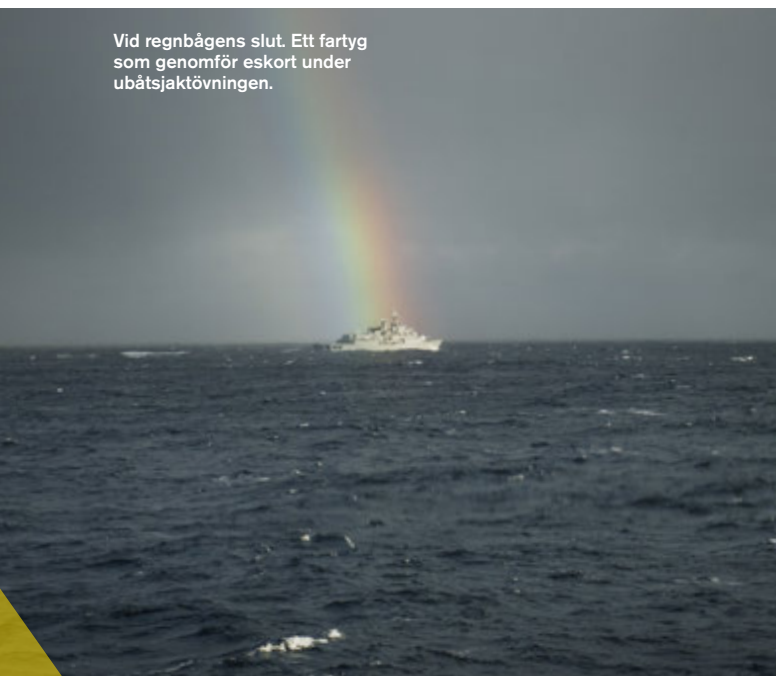
Totalt baserades 400 personer från det amerikanska flygvapnet och Nato på F 21 under de tre veckorna som övningen pågick. De flesta kom från 480:e taktiska stridsflygsdivisionen, normalt grupperad i tyska Spangdahlem. Med sig hade de 18 stycken F 16-flygplan, 27 lastbilar och ett trans-

FOTO RICKARD TÖRNHELM/COMCAM

TRIDENT JUNCTURE

Vid regnbågens slut. Ett fartyg som genomför eskort under ubåtsjaktövningen.

Trött soldat. Man får passa på att sova när möjlighetens ges. En form av övning det också.

FOTO ALEXANDER GUSTAVSSON/COMCAM

Tack Sverige! Pilot Michael Craig, även kallad Captain Crunch, och divisionschefen Michael Richards (till höger) var mycket imponerade av stödet från F21.

FOTO JERRY LINDBERG/FÖRSVARSMAKTEN

portflygplan med utrustning och reservdelar.

Ett tydligt exempel på att gästernas krav skiljde sig från de svenska var det faktum att det ska finnas en vajer i slutet av landningsbanan som fångar upp F 16-planen om något går fel med deras bromsar.

– Vi har sedan tidigare gjutit betongfundament för detta. Där bultas de så kallade bromsvagnarna fast, som håller vajern, säger Roger Mannberg, som är ställföreträdande chef för världlandsstödet.

Under Trident Juncture övades viktiga förmågor som lufttankning, men också små praktiska saker som hur man hanterar de amerikanska planens facklor och remsor som kan släppas ut för att vilseleda fiendens robotar och radar. Hur destruerar man dessa om någon skulle ”klicka”, det vill säga inte antändas? Frågan löstes i samverkan med ett annat svenskt förband.

– Det har gått snabbt att få

”Det har gått snabbt att få allt att fungera. Att kunna flyga direkt när vi kommit hit är en stor bedrift. Svenskarna är fantastiska värdar.”

MICHAEL RICHARDS, DIVISIONSCHEF.

allt att fungera. Att kunna flyga direkt när vi kommit hit är en stor bedrift. Svenskarna är fantastiska värdar, säger divisionschefen för 480:e stridsflygsdivisionen, Michael Richards.

Stämningen på F21 var hjärt-

lig och familjär bland svenskar, amerikaner, tyskar och andra nationaliteter som jobbade ihop för att lösa de dagliga uppgifterna. På lediga stunder utforskade amerikanerna Norrbotten.

– Jag ska besöka polcirkeln

TRIDENT JUNCTURE I SIFFROR

» Om alla fordon som deltog i övningen hade placerats efter varandra så skulle det motsvara en sträcka på **92 km** – vilket ungefär motsvarar **Stockholm-Strängnäs**.
» Omkring **35 000**

sängplatser skapades vid övningsområdet.
» **1,8 miljoner måltider** serverades under övningen.
» **4,6 miljoner vattenflaskor** levererades till övningsdeltagarna.
» **660 ton kläder**

tvättades under övningen.
» **50 camper** sattes upp. **20 camper tog mer än 500 soldater**. Den största campen hade **5 500 personer** som bodde där.

när jag är här och jag har hört att chokladen är väldigt god i Sverige, säger flygmekaniker Deema Alnaama på 52:a underhållskompaniet från Spangdahlem.

SVENSKARNA SVETSADES SAMMAN

I RØROS I NORGE packar Carl Olsson ihop sina saker. Snart är det uppsittning i lastbilarna för hemfärd till Skövde via Tännadalen. Han tycker att Trident Juncture har varit extremt givande,

trots kyla, slit, lite mat och sena nätter där besättningarna ibland sov i stridsvagnarna. Det var inte bara den internationella miljön som var stimulerande utan också gemenskapen mellan de svenska stridsvagnsbesättningarna från P 4, P 7 och I 19 – totalt 11 vagnar.

– Det var riktigt bra. Vi drog lärdom av varandra och hade jättekul ihop. Jag träffade många människor som jag aldrig skulle ha träffat annars, säger han. ◀

ÖVNINGSOMRÅDET

VAD VAR BÄST MED ÖVNINGEN?

VICTOR HÖGSTRÖM, sjöman och sonaroperatör HMS Nyköping.

"Jag var inlånad från 4:e sjöstridsflottiljen. Det har varit jättekul att prova på att segla med en helt ny besättning och att delta i bra övningar."

BJÖRN PERSSON, 1:a kock på HMS

Nyköping. "All tid till sjöss och att få laga mat till en nöjd besättning."

ALEXANDRA GONZALEZ, sjöman, HMS

Nyköping. "Bäst under Trident Juncture har varit alla spännande övningar vi varit med på. Allt i en fantastisk miljö och naturligtvis med

en fin gemenskap tillsammans med besättningen ombord."

TORBJÖRN JOHANSSON, kompanichef

32:a flygunderhållskompaniet. "Framförallt det stöd vi får från våra norska kollegor. Tack vare att vi har övat tillsammans många gånger är flera ansikten bekanta."

JENNY BERGVALL, flygtekniker, 1:e sergent.

"Att åka iväg och få den speciella erfarenhet som det ger att vara på andra baser. Att jobba utanför hemmiljö och lösa de problem som kan uppstå."

CLAES NILSSON, kontingentchef.

"Jag är imponerad över vad vår personal levererar. Alla är viktiga för att vi ska kunna leverera luftoperativ effekt. Vi blir bättre tillsammans med andra och vår egen förmåga har ökat."

LEDARSKAPSLYFTET

På ledningsregementet i Enköping är utbildning i ledarskap nyckeln till att öka engagemanget, effektiviteten och trivseln hos medarbetarna.

Ar 2018 har varit ett ledarskapsår på Ledningsregementet, en del i det långsiktiga arbetet med förändringen av Försvarsmakten, FM 2025.

– Ledarskap är som fysisk träning, en färskvara, det är något vi måste öva oss på varje dag, säger chefen för Ledningsregementet, Mattias Hanson.

Ledningsregementet är ett förband med en komplex

verksamhet och medarbetare från alla personalkategorier. På förbandet finns, utöver rekryter, även kadetter, GSS, specialistofficerare, officerare och civilanställda.

– Vi har valt att arbeta systematiskt med FM 2025 på Ledningsregementet. Vi använder FM Vind som indikator och kompass för att se om vi går åt rätt håll, säger Mattias Hanson.

Efter 2017 års FM Vind stod det klart att organisationen gick tungt och att mycket ansvar föll på chefer. Detta innebär i sin tur att ledarskapet behövde stärkas och 2018 utropades därför till ett ledarskapsår. Under året har ledarskap varit tema vid

personalsamlingar, externa föreläsningar och chefskommunikation. Samtliga anställda har även fått boken Handbok befälsföring och samarbete som beskriver hur medarbetare kan arbeta tillsammans för att nå önskade mål. Cheferna vid Ledningsregementet har även fått böckerna Den militära professionen och FOI:s rapport Karriärhinder för militära kvinnor som gåva. Fokus har varit att prata om ansvarskultur och uppdrags-taktik och vad det innebär på Ledningsregementet.

DÄRFÖR BEHÖVS FM 2025

ATT REFLEKTERA ÖVER sitt ledarskap är viktigt idag. Ut-

Truppföring, ledarskap i praktiken, är avgörande. Enbart teoretisk kunskap räcker inte. (I mittens överste Mattias Hanson.) NEDAN: Ledningsregementet har FM Vind som kompass i sitt förändringsarbete.

vecklingen går snabbt, personalen arbetar i olika IT-system, då är det lätt att glömma bort ledarskapsdimensionen som är lika viktig bakom skrivbordet som ute på trupp.

– Det räcker inte bara att läsa böcker. Ledningsstridsskolan har fått i uppgift att ta fram ett ledarskapsprogram för civila och militära medarbetare och vi har även startat mentorskap för våra yngre kollegor, säger Mattias Hanson.

För att öka sammanhållningen vid förbandet pågår arbete med att återinföra mässar där enheternas personal kan umgås under mer avslappnade former. Förbandet har även gjort om

sina regementsrapporter för att främja samtal och dialog kring aktuella ämnen och problemställningar.

Det finns även utmaningar i arbetet med FM 2025. Då Ledningsregementet har stora vakanser och är en nyckelspelare för hela Försvarmakten,

uppfattar personalen att tilldelade resurser inte räcker för att kunna leverera de resultat som förväntas. Förändringsmålet: Krigsförbanden är bemanade, utrustade och samövade till den nivå som är beslutad, är därför en utmaning att nå. Mattias Hanson säger dock att arbetet med FM 2025 är långsiktigt och att han hoppas att förbandet ska bli mer i balans avseende materiel och personal kommande år.

– Vi ser fram emot att se resultatet av 2018 års FM Vind för att se om vi har en positiv trend i vårt arbete. Jobbet fortsätter. 2019 ska bli ett medarbetarskapsår, säger Mattias Hanson. ◀

Text **Therese Timpson/Ledningsregementet**

DÄRFÖR BEHÖVS FM 2025

FM 2025 är ett sammanhållande begrepp för Försvarmaktens förändringsarbete för att nå visionen om ett starkare försvar med ökad militär förmåga – stolta medarbe-

tare och högt förtroende. Det förutsätter engagemang och förändringsvilja från varje person – chef som medarbetare, anställd som frivillig. Det innebär

att Försvarmakten i sin helhet, förbanden och arbetslagen, de närmaste åren måste hjälpas åt med stora och små förändringar inom en mängd olika områden.

FÖRBANDET

Stridspar skyddar övriga gruppens fortsatta genomsök av fartyget.

LILLA BILDEN: Full fart framåt!
Ankörning inför stegsättning och
visitering av oidentifierat fartyg.

PIRATJÄGARN RYCKER UT

FRÅN ATT BEKÄMPA PIRATER UTANFÖR SOMALIAS KUST
TILL ATT GENOMSÖKA OIDENTIFIERADE FARTYG I SVENSKA
VATTEN. **FÖRSVARSMAKTENS BORDNINGSTROPP**
ÄR ETT FÖRBAND I VÄRLDSKLASS.

Text **Tomas Eriksson** Foto **Bordningstroppen** mfl

DET ÄR SOM en scen i en actionfilm. Två ribbåtar med ett tiotal beväpnade soldater vardera plöjer fram genom Medelhavets vatten. Målet är ett gammalt handelsfartyg som misstänks vara moderfartyg för pirater. Väl framme vid fartyget klättrar alla soldater upp på stegar längs fartygets sida, bara förarna stannar kvar i båtarna.

Fartyget söks igenom och misstankarna visar sig stämma

och en eldstrid utbryter. Men snart har de bordande soldaterna tagit kontroll över fartyget och motståndarna kan omhändertas, för överlämning till väntande militärpolis. Då hör soldater och pirater en burkig megafonröst:

"ENDEX! ENDEX! Secure your weapons!"

Den svenska bordningstroppen har åter utmärkt sig vid Nato Maritime Interdiction Operational Training Centre (NMI-

FÖRBANDET

(OTC) på Kreta, där Natoländer och dess partnerländer kan öva och samverka.

PIRATER, ETT GLOBALT PROBLEM

DET BLÅSER KALLA vindar från Göta älvs inlopp in över Långedrag när Johannes Kinghed tar emot inne på Göteborgs garnison, hemmabas för soldaterna i bordningstroppen. Troppen bildades i nuvarande form 2011 och har bland annat deltagit fyra gånger i Operation

Atalanta utanför Somalias kust.

– Men piratverksamhet pågår över hela världen, att vi mest hör om de somaliska piraterna beror på att det främst är fartyg från EU-länder som angrrips där. Det är lika vanligt i Sydostasien eller Västafrika, säger Johannes Kinghed, kapten och chef för troppen.

Bordningstroppen består av 22 soldater och officerare som är rekryterade internt. Alla är bordningssoldater, men några

av dem kan också fungera som prickskyttar, sjukvårdare, signalister eller som förare av troppens tre båtar – två ribbåtar och en stridsbåt.

Alla som anställs i bordningstroppen går en sex månaders grundkurs i bordning – det var den som avslutades med övningen på Kreta – följt av sex månaders kompetenshöjande befattningsutbildning.

De som rekryteras är i första hand erfarna soldater, gärna

”Vi har mogna och beslutsfattande soldater som tar initiativ och vi har en hög individuell lägstannivå. Det gör att andra länder vill ha oss med när förband ska sättas samman.”

Ombordklättring under hög hotnivå från RHIB Swordfish. Samtidigt ges understöd från den andra bordningsgruppen ombord på RHIB Dirty.

med markstrids- och jägarbakgrund. Vi har haft ganska lätt att rekrytera, eftersom vi kan locka med utmanande och komplexa uppgifter. Det är också en fördel att finnas i Göteborg, många göteborgare ute i landet ser möjligheten att flytta hem, säger Johannes Kinghed.

BORDNINGSTROPPEN FÅR MER NATIONELLT FOKUS

ATT SÄKERHETSLÄGET I Sveriges närområde försämrats innebär delvis ändrat fokus för bordningstroppen. En allt tydligare roll är nu att vara en nationell resurs för Marinen.

Där är vår uppgift i första hand att borda och statuskontrollera oidentifierade fartyg från andra stater som kränker svenskt vatten och som kan misstänkas vara utsända för att exempelvis inhämta information för annan stats räkning, säger Johannes Kinghed.

Att det är misstankar om utländska staters fartyg är en viktig distinktion.

Våra ingripanden har ingenting att göra med smuggling eller kriminalitet. Det är ett jobb för tullen och polisen.

Tillbaka till övningen på Kreta. Att delta i internationella övningar är att mäta sig med

omvärlden. Där står sig den svenska bordningstroppen väl, enligt Johannes Kinghed.

Vi är ett förband som många lär av. Vi har mogna och beslutsfattande soldater som tar initiativ och vi har en hög individuell lägstanivå. Det gör att andra länder vill ha oss med när förband ska sättas samman vilket blev tydligt vid senaste insatsen utanför Somalia, när Nederländerna på politisk nivå bad om att få samverka med oss. Att jobba tillsammans med andra innebär att vi kan utveckla vår förmåga, eftersom vi då kan byta erfarenheter med andra staters bordningsstyrkor. ◀

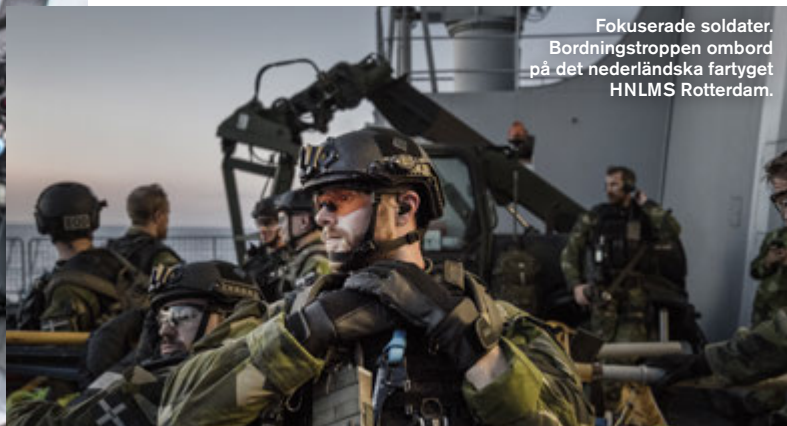

TOMAS ERIKSSON

Kapten Johannes Kinghed, chef för bordningstroppen.

Övning i genomsök av fartyg. Bilden är tagen under bordningstroppens övning på Kreta, hösten 2018.

Fokuserade soldater. Bordningstroppen ombord på det nederländska fartyget HNLMS Rotterdam.

ALEXANDER GUSTAVSSON/COMCAM

FAKTA BORDNINGSTROPPEN

Namn: 175:e bordningstroppen.

Hemmaförband: 17:e bevakningsbåtkompaniet, Amfibieregementet.

Grupering: Göteborg garnison.

Organisation: 22 personer. Troppledning, två bordningsgrupper samt en båtomgång.

Huvudsakliga arbetsuppgifter: Visitering av fartyg.

Övriga arbetsuppgifter: Markstrid och spaningsuppgifter.

Antal båtar: Två ribbåtar samt en Stridsbåt 90.

UTVECKLING

NU LYFTER VI!

Viktiga beslut har fattats i arbetet med att skapa en mer robust ledningsstruktur. I slutet av november föreslog regeringen till riksdagen att försvarsgrensstaber inrättas i Enköping, Haninge/Muskö och Uppsala. Enligt Försvarsmaktens planering ska arméstaben och flygstaben vara på plats på sina orter kring årsskiftet, medan det dröjer ytterligare några månader innan marinstaben omgrupperar.

Läs mer på "Ledning på ett starkare försvar" på emilia.

ARMÉN

Arméstabens placering: Enköping.

ARMÉLEDNINGEN BLICKAR FRAMÅT

ARMÉCHEFEN generalmajor Karl Engelbrektson samlade i november några centrala befattningshavare för att prata om arméns framtid.

Vad säger man i arméledningen om de förestående förändringarna? Hur påverkas arméförbanden? Under en fikapaus diskuterar några av arméstabens blivande chefer frågorna.

– Arméns utveckling fokuserar på arméns förmåga i fält. Den utgår från en förståelse av motståndarens förmåga och för att nå målen måste en tydlig förnyelse och uppgradering av befintliga materiel-system ske. Alla förband måste öka sin kunskap om taktik och operationer och hela armén kunna ledas inom ramen för väpnad strid. Dessutom i samordning och samverkan med förband från tredje part, säger armétaktisk chef, brigadgeneral Fredrik Ståhlberg.

– Personalen är inte en resurs bland andra, personalen är armén. Det finns behov av ökade resurser för övning och träning samt exempelvis ammunition för stridsskjutningar, säger han.

Arméstaben ger stora möjligheter att leda genom målstyrning och uppdragstaktik. Som före detta regementschef ser överste Dag Lidén, stabschef armétaktisk

FOTO: LOUISE STAGLING/FMV

Från vänster: Michael Jarl kommunikationsrådgivare, Ulf Jonsson stabschef Prod armé, Rickard Johansson operationsledare, Fredrik Ståhlberg, ställföreträdande arméchef, Dag Lidén stabschef, Stefan Nacksten chef Prod armé och Mikael Beck ställföreträdande stabschef.

stab, klara vinster med att insatsledning och produktionsledning sammanförs. När staben dessutom bättre kan påverka materielflöden ökar möjligheten att leverera operativ effekt samt att bygga krigsförband, menar han.

– Arméstaben erbjuder en attraktiv arbetsplats för många officerare och civila. Vid ingången av andra kvartalet 2019 ser jag att staben stabiliserat sig. Vi kommer att ha en tät verksamhetsdialog både med våra förband och med nya Prod i Höckvarteret, säger Dag Lidén.

ARMÉNS FÖRMÅGA TILL STRID ÖKAR

ÖVERSTE STEFAN Nacksten, chefen för Prod armé, talar om en utveckling i balans, med realistiska utvecklingsmål. Det blir viktigt för arméstaben att skapa förståelse för hur arméns tillväxt kan ske. Förutsättningarna

hos förbanden skiljer sig och det finns utmaningar i att öka produktionen av krigsförband, säger han.

Arméstabens samlade förmågor och kompetenser leder till att såväl långsiktig planering, produktion av förband som ledning av våra insatser blir bättre. Ett större förfogande över arméns samlade materiel innebär förutsättningar att öka vår förmåga till väpnad strid, säger arméns operationsledare, överste Rickard Johansson.

– Bilden är klar. Att öka arméns förmåga i fält byggs dels på en ekonomisk utveckling men också på att vi blir bättre och effektivare i det nationella försvaret. Med en tydlig målbild, en konkret strategi och en förankring hos personalen, avslutar Fredrik Ståhlberg. ◀

Text **Michael Jarl/Prod armé**

MARINEN

Marinstabens placering: Muskö.

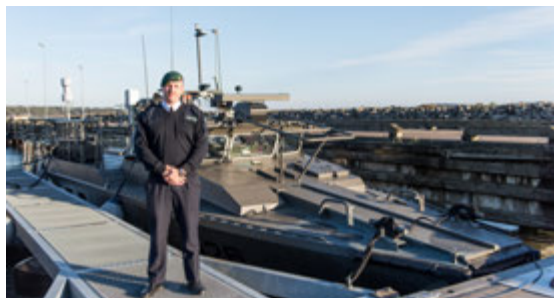
"VI SER FRAM EMOT EN
SAMLAD MARIN LEDNING"

FÖRRA NUMRET av Försvarets Forum gav de blivande försvarsgrenscheferna uttryck för att "Ledning för ett starkare försvar", var helt rätt väg att gå för att vidmakthålla och utöka vår militära förmåga. Är marinens personal av samma åsikt och hur påverkas förbanden av utvecklingen? Det är lätt att få intrycket av att förändringen enbart berör försvarsledningen. Faktum är att den berör och påverkar oss alla och det arbetas intensivt på flera håll för att stödja genomförandet.

ENKLARE ATT LEVERERA
ÖNSKAD EFFEKT

KAPTEN ROBIN Johansson, chef för operationssektionen (C Ops), på Amfibieregementet berättar om förbandets arbete i att stödja pågående förändringar:

"Vi ser fram emot att få en samlad marin ledning. Idag har vi chefer med olika fokusområden mellan insats och produktion. Ur ett förbandsperspektiv gäller det att hålla koll på organisationsstrukturen, inte bara inom regementet utan även mot högre taktiska staber, för att kunna leverera rätt underlag till rätt chef. En gemensam ledning kommer att för enkla uppgiftställande och

Kapten Robin Johansson, chef för operationssektionen (C Ops), på Amfibieregementet.

uppföljning för högre chef, medan det för förbandet blir enklare att återrapportera och leverera efterfrågad effekt. Det blir tydligare och lättare att följa upp verksamheten. Vi är medvetna om att det tar tid att bygga upp en ny struktur, vägen fram är lång men det är allas vårt ansvar att tillsammans få det att fungera.

Att bedriva ordinarie arbetsuppgifter med övningar, utbildningar och insatser, samtidigt som andra arbetsuppgifter tillkommer, gör att det för tillfället råder en obalans för en organisation som inte är fullt uppfylld. Vissa individer arbetar, utöver sina ordinarie arbetsuppgifter, 20–25 procent med etablerandet av marin-staben.

Det finns en stor medvetenhet hos personalen att det i ett inledningskede kommer att krävas en större arbetsinsats för

att vi ska nå slutmålet. Flera processer pågår samtidigt och det tar tid att skapa nya organisationer. Personalen är dock positiv då förändringen på sikt ökar krigsförbandens förmågor och skapar ett gynnsammare läge med fler kollegor inom marinen.

Att ibland genomföra en översyn av organisationer är något som i grunden är bra, särskilt bra när dessa förändringar skapar en större tydlighet som i detta fall. Jag ser det som vår skyldighet att rationalisera och effektivisera för att skapa bästa förutsättningar för att leverera den militära förmågan som vår militära ledning och politiker efterfrågar och förväntar sig. Vårt mål är att fortsätta stödja förändringsarbetet och samtidigt lösa förbandets uppgifter med bästa tänkbara kvalitet." ◀

Text **Kristina Swaan/Prod marin**

FOTO: JONAS OLSSON/FÖRSVARSMAKTEN

FLYGVAPNET

Flygstabens placering: Uppsala.

EN LEDNING FÖR ETT STARKARE FLYGVAPEN

I STOCKHOLM PÅ TRE Vapen, i flygvapnets produktionsstabs korridorer, packas flyttlådor för att redan strax innan årsskiftet flytta delar av det som kommer bli flygstaben. Order reglerar de åtgärder som de två olika staberna, Prod flyg och flygtaktiska staben som bildar huvuddelen av flygstaben, ska vidta för att kontorsflytten ska kunna ske i ordnade former.

– Tidsplanen för etableringen är satt och vi är ivriga att komma på plats, säger Anders Persson som blir chef för flygstaben i Uppsala från 1 januari 2019.

Flygstaben består av 257 befattningar och i dagsläget är ca 80 procent bemannade. I flygstaben inkluderas teknik och vidmakthållandeavdelningen som bland annat hanterar styrning av flygplanens vidmakthållande och ledningen av flygverkstäderna.

För flygvapenförbanden kommer det bli en tydligare ledning då flygstaben kommer samordna både produktions- och insatsverksamheten. Från förbanden är förväntning-

FOTO ANNA-KARIN ESKEMYR/FÖRSVARSMAKTEN

Nya flygstaben etableras i Uppsala. Händelsen kommer att uppmärksammas med en ceremoni.

arna på flygstaben höga, samtidigt finns förståelse för att etableringen tar tid.

– Förutsättningarna kommer att finnas att samordna verksamheten på ett bättre sätt, vilket vi ser fram emot, säger Niclas Magnusson, stabschef vid F 21.

EN STARK FLYGSTAB ÖKAR FÖRMÅGAN

Han berättar att det är främst en bättre synkronisering mellan produktionen och insatsverksamheten för förmågeutvecklingen hos krigsförbanden som blir den stora vinsten för F 21 i och med etableringen av flygstaben. Samtidigt är han tydlig med att förbanden hoppas på en större delaktighet.

– Allt går inte att förändra med organisationsförändringar, även metoder måste utvecklas. Det kommer bli enklare när företrädarna sitter tillsammans. Vi tror och hoppas att flygvapnet får en starkare röst med en flygvapenchef som får ett större ansvar för helheten. Då blir det en tydlig och robustare ledning för de beslut som fattas, säger Niclas Magnusson.

Sammantaget ser han att en gemensam stark flygstab möjliggör ett större fokus på förmågeutvecklingen av krigsförbanden.

– Det är precis vad vi önskar, avslutar Niclas Magnusson. ◀

Text Louise Levin/F 21

ETT ÅR PÅ

FOTO BEZAV MAHMOD/COMCAM

OFFENSIVEN

FOTO ALEXANDER GUSTAVSSON/COMCAM

FOTO HAMPUS HAGSTEDT/COMCAM

SKOGSBRÄNDER BEKÄMPADES, GOTLANDS REGEMENTE ETABLERADES OCH VÄRNPLIKTIGA SOLDATER FYLLDE ÅTER FÖRBAND ÖVER HELA LANDET. FÖRSVARSMAKTEN ÖVADE HEMMA OCH UTOMLANDS. PÅ MARKEN, TILL SJÖSS OCH I LUFTEN. SÄLLAN HAR EN MYNDIGHET UPPNÅTT SÅ MYCKET PÅ SÅ KORT TID. FÖRSVARETS FORUM PRESENTERAR NÅGRA AV ÅRETS HÖJDPUNKTER I BILD.

FOTO FÖRSVARSMAKTEN

ARTILLERIETS COMEBACK. Vintersol i Norrbotten blev en uppvisning i Archerpjäsernas prestanda och rörlighet. Det var första gången Archern deltog i en krigsförbandsövning där samtliga personalkategorier övade ihop. För repsoldaterna var det första gången sedan 2008 som de var tillbaka på A9 i Boden.

MATTIAS HELLGREN/FÖRSVARSMAKTEN

FOTO BEZAV MAHMOD/CONCAM

SUVERÄNA SKADEMARKÖRER.

I april genomförde Försvarsmedicincentrum i Göteborg den största katastrofövningen på många år. Över hundra skademarkörer fyllde idrottshallen för att sminkas. Syftet med övningen vara att testa Försvarsmaktens och Sahlgrenska Universitetssjukhusets samarbete i händelse av kris.

STOLT BATALJON. Den kompletta 91:a artilleribataljonen uppställda efter genomförd övning. Det var länge sedan så många artillerisoldater övade ihop.

GOTLAND SKA FÖRSVARAS – I SNÖ OCH

HAGEL. Alla var på tårna när 18:e stridsgruppen genomförde sin första övning efter Gotlands regementes återetablering den 1 januari 2018. Rekrytering pågår och när allt är klart kommer regementet omfatta runt 450 personer. Syftet: Att stärka den operativa förmågan och öka tröskeleffekten.

GAMMAL KÄRLEK ROSTAR ALDRIG. När regementet invigdes den 21 maj strömmade gotlänningar till sitt älskade förband. Fordonen varierade, men var uppenbarligen terränggående.

FOTO BEZAV MAHMUD/CONCAM

FOTO FÖRSVARSMARTEN

FOTO JIMMY CROON/CONCAM

KUNGAMÖTET. Carl XVI Gustaf möter Harald V, stolt bagge och förbandssymbol för Gotlands regemente (P 18). Haralds ägare Katarina Amér beskriver honom som "lugn och cool." Kung Carl Gustaf förefaller en aning skeptisk.

FÖRSVARSGIGANTERNA.

USA:s arméchef Mark A. Milley besökte Sverige och Gotland för att studera P 18. Till avskedsmiddagen på Karlbergs slott dök plötsligt hockeyikonen Börje Salming, Milleys ungdomshjälte, upp och skänkte sin matchtröja från Toronto Maple Leafs. Då kapitulerade generalen.

STRIDSVAGNARNAS ANFALL ÖVER SOMMARÄNGARNAS.

Under övningen Värld, som hölls i trakterna runt Skövde och Motala, övades unga officerare i att truppföra plutoner och kompanier.

KRUTGUBBAR. Hemvärnet testades den 5-6 juni i den första oanmälda beredskapskontrollen sedan 1975. Övningen omfattade samtliga 40 bataljoner och visade på en stark beslutsamhet att rycka in och lösa sina uppgifter. "Vilken uppslutning. Helt fantastiskt", utbrast ÖB.

SVENSKA SOLDATER PÅ VAKT I ÄMARI, ESTLAND.

Under Flygvapenövning 18 baserades för första gången svenska stridsflygplan i ett annat land under en nationell övning.

HAR FÖRSVARSMAKTEN ÖVERGÅTT TILL

VOODOO? Nej, det är bara kirurgen Jan-Olov Svärd som demonstrerar effekterna av en handgranat som kastas in i ett hus. "Två personer i familjen hade dött omedelbart, två kommer dö inom 30 dagar", konstaterade Svärd lakoniskt. Föreläsningen skedde under Swedec EOD Exercise.

FOTO HAMPUS HAGSTEDT/COMCAM

FOTO BEZAV MAHMUD/COMCAM

FOTO HAMPUS HAGSTEDT/COMCAM

FOTO MATS NYSTRÖM/COMCAM

SÅ MÅNGA STJÄRNOR PÅ SAMMA BILD. ÖB, Natogeneraler, toppolitiker och jämställdhetsexperter samlades på konferens i Kungsängen för att diskutera vikten av genusperspektiv i militära operationer. "Det handlar om vår gemensamma fred och säkerhet", sa utrikesminister Wallström.

FOTO JOSEF BJÖRNETUN/FÖRSVARSMAKTEN

FOTO JOSEF BJÖRNETUN/FÖRSVARSMAKTEN

FOTO ELAINE PERSSON/TRÄNGREGEMENTET

PLIKTEN FRAMFÖR ALLT. Formellt återinfördes värnplikten på allvar 2017, men det var i år som tusentals ungdomar på allvar fyllde korridorerna i landets kaserner igen. Här är det nyinryckta på Trängregementet i Skövde som lär sig grunderna.

FOTO HAMPUS HAGSTEDT/COMCAM

ALLTID REDO. Försvarsmakten bjöd en grupp scouter på en veckas fjällutbildning i sagolik miljö. Under ledning av vinterenheten, Norrbottens regemente, tränades de trettio ungdomarna i orientering, vada över bäckar och glaciärkunskap.

HEMÅT DET BÄR. Det svenska transportflygbidraget FM02 i Mali återvände i maj efter fullgjort uppdrag. Unikt för uppdraget var att flygvapnet hade med sig ett eget förbandsskydd. Det utgjordes av flygbassäksoldater från hela flygvapnet samt schäfern Jötto.

SOMMAREN DÅ SVERIGE BRANN.

I skogarna runt Kårböle slet hemvärnet dygnet runt med att släcka bränder och blötlägga terrängen. Hemvärnets medarbetare avbröt semesterar och ordinarie arbete för att bekämpa skogbränder över hela landet.

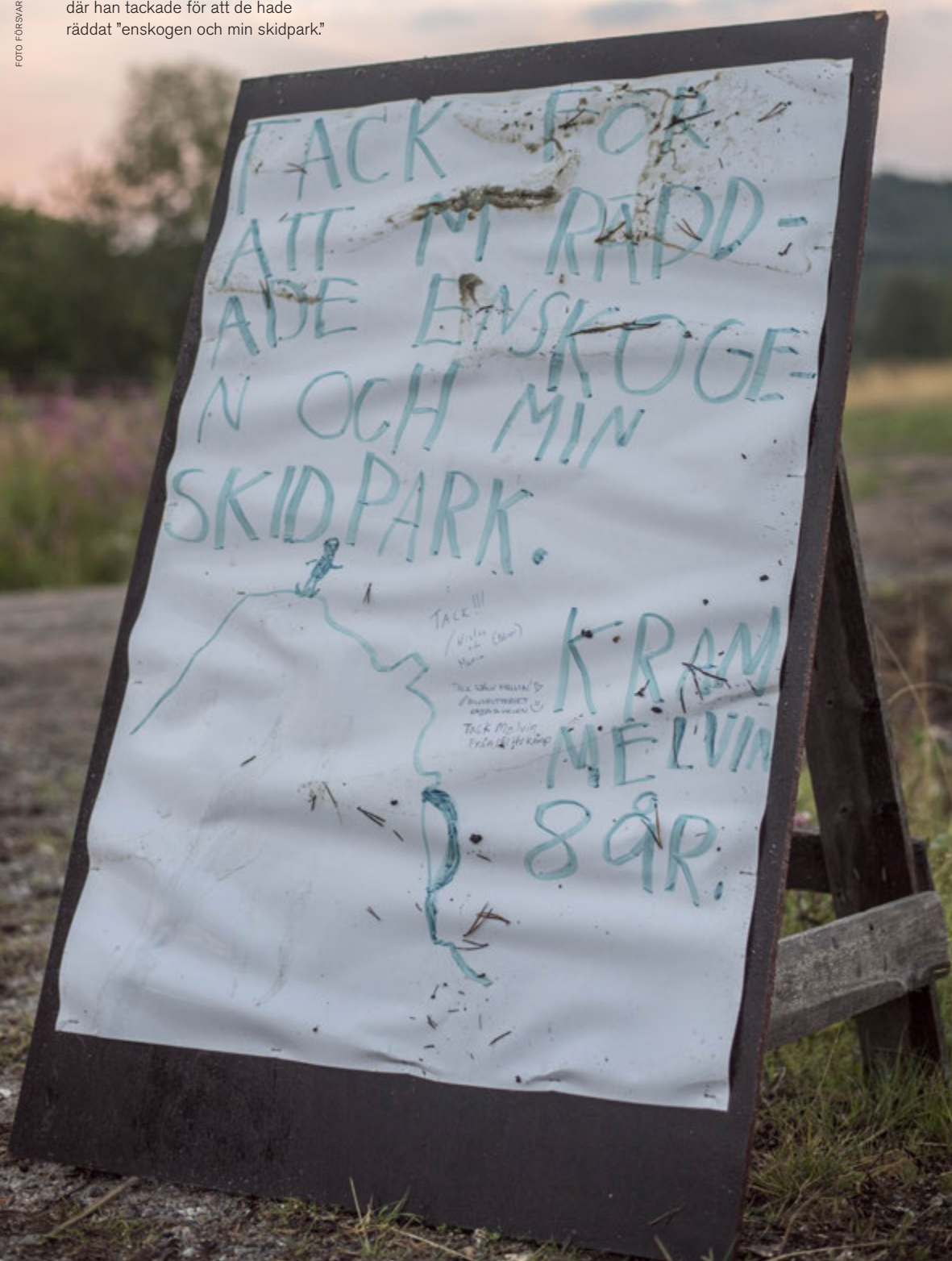
FOTO: WATS NYSTRÖM/COMICAM

OVÄRDERLIGA HELIKOPTRAR.

Försvarmakten bidrog med mer än 270 flygtimmar, logistik, samordning, egen brandkår bland mycket annat.

RÖK I FJÄRRAN. I den knasterorra terrängen spred sig elden snabbt. Ytorna var enorma och bränderna svårbekämpade på grund av terrängen.

FOLKETS TACKSAMHET. Melvin, åtta år, skrev en skylt till hemvärnet där han tackade för att de hade räddat "enskogen och min skidpark."

MENTORER STÖTTAR UNGA CHEFER

Att direkt efter studierna bli plutonchef kan vara en utmaning. På Trängregementet i Skövde får därför nyexaminerade fänrikar en mentor.

ELAINE PERSSON tog examen från officersprogrammet sommaren 2017 och fick direkt jobb som plutonchef på Trängregementet.

– Jag har bra stöd från min kompanichef och det är högt i tak. Men jag bör kanske inte säga allt till min chef, trots allt sätter han min lön. Så min förhoppning är att jag kan ventilerar och bolla vardagen och framtiden med min mentor, resonerar Elaine Persson som har en uppsats om kvinnors karriär i Försvarsmakten i bagaget. En av hennes slutsatser var att mentorskapet stärker självkänslan.

Nu sitter hon själv i Mässen på den första träffen med sin mentor Michael Lerjéus, sektionschef på Försvarsmaktens logistik- och motorskola och med nästan 20 år inom FM bakom sig.

Han är inne på samma spår:

– Det är inte säkert att man vill blotta allt inför sin chef när man är ny. Jag hoppas att vi kan bolla sådant som är lite djupare.

Elaine Persson har förhoppningar om att med hjälp av mentorn utmana sig själv.

Michael Lerjéus vill ingjuta självförtroende:

– Får hon den där lilla pushen går allt lättare och blir roligare. Jag vill ge henne de där osynliga femton centimetrarna för då lyckas man!

DELAR ERFARENHETER

MICHAEL LERJÉUS och Elaine

Persson delar vissa erfarenheter trots åldersskillnad och antal år inom yrket.

– Vi har gjort samma resa men jag kastades inte in i hetluften på samma sätt, säger Michael Lerjéus.

I det tidigare befälssystemet tog det cirka fem-sju år innan en fänrik blev plutonchef. I dag blir officerare direkt plutonchefer efter skolan och det innebär ett stort ansvar.

– Detta är en av anledningarna till att mentorsprogrammet startade. De som går in i chefsrollen direkt efter examen är prioriterade att få en mentor, berättar regementsförvaltare Ola Ottosson, ansvarig för mentorsprogrammet på Trängregementet.

Michael Lerjéus har själv arbetat med stora plutoner och varit chef över många – så

I hetluften direkt. Elaine Persson tog examen 2017 och är plutonchef för 38 rekryter med frågor och bekymmer om stort och smått.

som det också ser ut i dag. Den lärdomen ser han som en fördel i mentorskapet.

Elaine Persson ser fram emot att kunna dra nytta av hans kunskaper.

– Det var som en käftsmäll att gå från det akademiska ut till det praktiska. Ibland känns det som att jag är en mamma för 38 stycken rekryter. Det är ingen ovanlighet att de ringer eller messar mig på kvällar och helger om båda praktiska och

henne att känna att hon räcker till, säger Michael Lerjéus.

UTVECKLA SIG SJÄLV

ELAINE PERSSON GILLAR att planera sin framtid men att det är lätt att hon glömmer bort sig själv när vardagen ångar på.

– Det är mycket fokus på rekryterna, men jag måste utveckla mig själv också. Och det är där mentorskapet kan komma in.

Michael Lerjéus hoppas att

bygger på en dialog.

– Adepten ska våga ställa alla slags frågor och **mentorn ska vilja dela med sig. Men inte heller ge för många färdiga lösningar utan få personen att tänka själv.** ◀

Text **Sara Sjöström/TrängR**

Foto **Jonas Pettersson**

FAKTA: MENTORSPROGRAM

››› Adepten ska uppfatta mentorskapet som något positivt och utvecklande i sin yrkesroll.

››› Mentorn ska inte ersätta linjens chefer utan vara ett komplement till dem.

››› Programmet pågår i två år. Mentor och adept ses en gång i månaden.

››› Sedan några år tillbaka finns ett mentorsprogram i Försvarsmakten. Trängregementet har hämtat inspiration från Ing 2 i Eksjö, vilka har drivit detta under några år med ett positivt resultat.

”Får hon den där lilla pushen går allt lättare. Jag vill ge Elaine de osynliga femton centimetrarna.”

MICHAEL LERJÉUS, MENTOR

personliga ärenden.

Hon vill att han ger tips på hur hon kan få en smidigare vardag, med rätt prioriteringar och rutiner.

– Det går inte att läsa sig till hur man prioriterar. Nyckeln ligger i att prioritera rätt och få

även han kommer att utvecklas och lära sig mycket om rekryterna under den tid han är mentor.

– Vi kommer att gå igenom en resa båda två.

Regementsförvaltaren Ola Ottosson poängterar att utbytet

Vis av erfarenheten. Mentorn Michael Lerjéus har lång erfarenhet av att leda plutoner och stöttar Elaine med knep och råd.

DEN LÅNGA FÄRDEN

Det svenska spaningskompaniet i Mali befinner sig regelbundet på veckolånga operationer i väglös obarmhärtig terräng. Uppdrag: samla underrättelser.

Fotpatrull. Gruppen har lämnat fordonen och är på väg in i en by för att samverka.

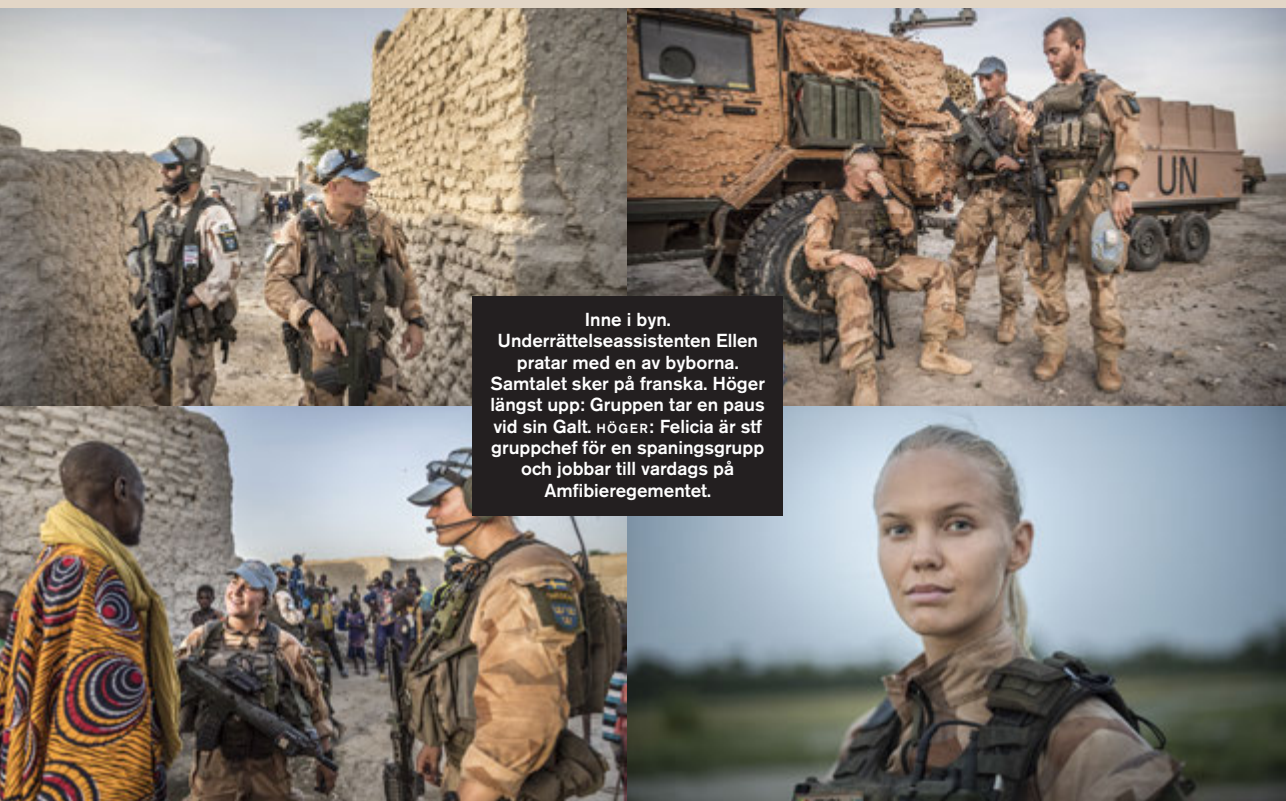
MILJÖN OCH terrängen i Mali skiljer sig radikalt från de svenska skogarna, vattendragen och fälten. Mali är utsatt för extrem värme. Sjöar och floddeltan har helt torkat ut på vissa platser. Sandstormar är vanliga och förhindrar sikten så att all verksam-

heten utomhus måste avbrytas. Under regnperioden kan skyfall skapa stora vattenmassor och lera med svår framkomlighet som följd.

– Miljön är omväxlande. Planeringsmässigt är det svårast att räkna med friktionerna som kan uppstå på grund av terräng-

en och plötsliga väderomslag, säger Michael Jarkö som är teknisk chef på spaningskompaniet i Mali 08 och ansvarar för materielfordon, reservdelar och kompetenser som behövs under operationer i öknen.

– Förberedelserna inför en operation kan ta flera veckor,

Inne i byn.
Underrättelseassistenten Ellen pratar med en av byborna. Samtalet sker på franska. Höger längst upp: Gruppen tar en paus vid sin Galt. HÖGER: Felicia är stf gruppchef för en spaningsgrupp och jobbar till vardags på Amfibieregementet.

”Det är annorlunda. Framför allt värmen. Det kan vara kring 50 grader på dagarna och sedan ganska kallt på kvällarna.”

berättar han.

Mali 08 är det åttonde svenska bidraget till FN-insatsen Minusma. År 2013 sändes Mali 00 för att bygga Camp Nobel i Timbuktu där det svenska spaningsförbandet är stationerat. Mali 08 bemannas av Amfibieregementet som vanligtvis arbetar i skärgårdsmiljö. Det har inte varit en särskilt svår omställning att byta transportsätt från stridsbåt till terrängbil 16, tycker Michael Jarkö.

– Det är klart att bilen har betydligt mindre utrymme att lasta materiel på och att röra sig i än båten och det har varit en utmaning att ”gå ner i storlek”. Men det har haft mindre påver-

kan än jag trodde, säger han.

Underrättelseförbandets uppgift är att samla in, bearbeta och delge underrättelser till Minusma, information som sedan levereras till högre chef och ligger till grund för beslut. Svenskarna kan verka i hela Mali men täcker främst området i västra Mali och området kring Timbuktu, sektor väst. Ytan är större än hela Sverige. Mali 08 åker till otillgängliga platser dit inga vägar går och till platser där FN inte varit på flera år.

– Ofta har det hänt saker ute i landet och att vi visar vår närvaro kan bidra till en bättre vardag för civilbefolkningen och till ny information. Vi bygger upp

ett förtroende. Det finns platser där vi inte är lika uppskattade. Där vi får börja med att skapa en bättre relation, berättar Michael Jarkö.

SAMTAL MED LOKALBEFOLKNINGEN

UNDERRÄTTELSEOPERATIONERNA kräver ofta att Mali 08 är ute i flera dagar.

– Platserna vi åker till ligger så långt bort att det kan ta 15 timmar att ta sig dit. Då startar inhämtningen dagen efter. Är vi på plats i flera dagar får vi även en bättre normalbild.

Informationen samlas in genom att prata med civilbefolkningen. Dels med nyckelpersoner som byäldsten,

Samverkan. Genom möten och samtal med olika personer får gruppen en samlad bild av läget i området.

En Galt har kört fast i sanden. Med hjälp av sandstegar kommer fordonet loss. I Sverige används stegarna på snö.

”Mali 08 åker till otillgängliga platser dit inga vägar går och till platser där FN inte varit på flera år.”

dels med personer som de möter på gatan, i byarna och längs vägen. Eller genom att besöka eller övervaka exempelvis en marknadsplats.

Mali 08 arbetar i extrem värme och under regnperioden kan vädret skifta snabbt från gassande sol till täta sandstormar och regn.

– Det är annorlunda, jag hade svårt att föreställa mig hur det skulle vara innan jag åkte ut på min första operation. Framför allt värmen. Det kan vara kring 50 grader på dagarna och sedan ganska kallt på kvällarna, säger Michael Jarkö.

Hemma på campen sover svenskarna i svala tält med luftkonditionering. Ute i fält finns få möjligheter att svalka sig.

– Vi sover under stjärnklar himmel. Det är varmt - det är som att sova i en bastu - men det är bara att ligga där och låta svetten rinna, det finns ingenting att göra åt saken. Det är lite bättre i november. Då svettas man först, men börjar frysa

under småtimmarna istället.

Då transportererna kan bli långa har förbandet infört rörlighetsövningar, berättar Michael Jarkö.

– Det är viktigt att få till rörlighetspass när man sitter långa dagar med utrustning på sig och skumpar runt i en Galt.

Det är inte bara kroppen som måste tas om hand utan även bilar och personlig utrustning.

– Materielen slits betydligt mer här än i Sverige och därför är det viktigt att göra rätt åtgärder på fordon och personlig utrustning. Det ställer högre krav på det personliga ansvaret.

UTLÄMNAD TILL SIG SJÄLV

SOM TEKNISK CHEF måste Michael Jarkö planera för det värsta och se till så att förbandet har med sig reservdelar och personal för att minimera påverkan på operationerna om haverier inträffar.

– I Sverige går det alltid att göra halt i en övning, om du har dragit sönder något eller måste

bärga en bil. Den möjligheten har vi inte här. Här får vi lösa problemen själva, säger han.

Det bästa med insatsen är att komma ut och se verkligheten berättar Michel Jarkö. Han har en bra blandning av arbetsuppgifter och får både vara ute på uppdrag och jobba inne på campen.

– Där känns det nästan som om man är i Sverige. Livet på campen är väldigt enkelt. När man kommer ut får man se verkligheten, personligen tycker jag att det är bäst, säger han.

Under vissa operationer har spaningsförbandet haft tillgång till helikoptrar, men det är inget som tas med i planeringen. Helikoptrar används vid akuta problem och främst vid skador och sjukdomsfall, därför är det viktigt att i förebyggande syfte rekognosera en landningsplats.

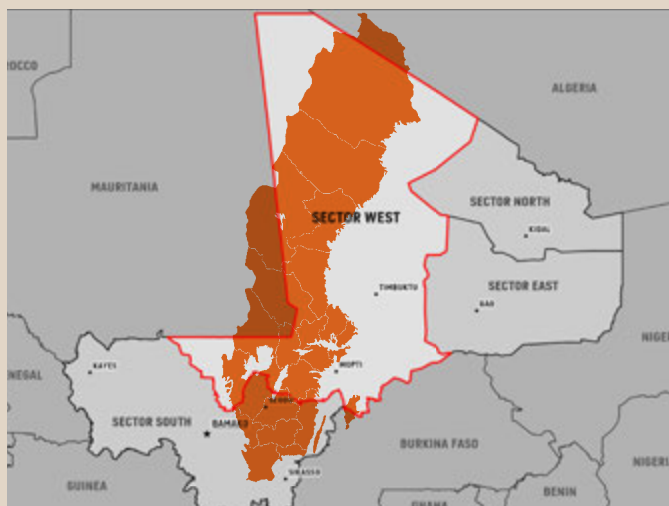
– Vi åker till de mest otillgängliga platserna och då gäller det att tänka till. Väl ute får man stå sitt kast. Man har det man har, säger Michael Jarkö. ◀

Kväll. Myggtältet reses. Vid längre pauser torkas kläderna och fötterna vädras. Plastpåsen är till för att inte smutsa ner fötterna. Byråd. De långväga soldaterna väcker nyfikenhet hos de boende.

MALI VS SVERIGE. SÅ STORT ÄR LANDET Egentligen.

Källa: thetruesize.com

Minusma står för Multi-dimensional Integrated Stabilization Mission in Mali och syftar till att skapa stabilitet i landet och värna om mänskliga rättigheter. Mali har en lång historia av konflikter mellan grupper i landet. Efter Khadaffis fall i Libyen 2012 eskalerade konflikten ytterligare och regeringen i Mali vädjade om hjälp utifrån. Minusma har funnits sedan 2013 då ett fredsavtal slöts mellan några av de väpnade grupperna och regeringen. Mali har en yta på 1 241 000 kvadratkilometer, sektor väst är 623 145 kvadratkilometer. Sveriges totala yta är ungefär 450 295 kvadratkilometer.

RÄTA PÅ RYGGEN

Jobbar du långa pass framför datorn eller paddan?
Här är övningarna som stärker alla skrivbordsgeneraler.

1. PLANKRODD TILL SIDOPLANKA

12 st, växelvis höger/vänster.

A) Planka på raka armar, händer rakt under axlar. Stark och rak linje i kroppen.

B) Behåll kroppens raka linje med axlar och höfter parallella med golvet och dra ena armbågen rakt upp nära kroppen i en roddrörelse. Tryck aktivt ner handen som är kvar i marken.

C) Sträck armen vidare upp mot taket och följ med blicken. Vrid fram axlar, höft, fötter till en rak linje i sidoplanka. Sänk därefter tillbaka till startposition och växla sida.

Starta det nya året med att ge rygg, nacke och axlar lite extra omtanke. Oavsett om du har ett stillasittande arbete eller mer fysiskt kan det finnas behov. Här är fyra övningar i FMTK-anda som är skraddarsyddas för att du med så få övningar som möjligt kan få en riktigt bra träning för bål- och skuldra på bara 15 minuter. Se programmet som ett komplement efter din promenad, löptur eller annan konditionsform då rygg, nacke och axlar mår bra av att hela kroppen får röra sig. Övningarna kan också vara ett bra komplement till ditt ordinarie styrkepass. ◀

Text **Lina Lerjéus/Skaraborgs regemente**

2. KNÄPRESS MED BENSTRÄCKNING 12 st, växelsvis höger/vänster.

A) Ligg på rygg med höfter och knän 90 grader. Tryck aktivt händer och knän mot varandra med raka armar. Spänn magen så ryggens svank hålls neutral.

B) Behåll trycket samtidigt som du sänker ner ena benet till en rak linje med kroppen strax innan marken. Växla sedan ben.

Blir det för tungt kan du välja att behålla knäet böjt och sänka ner foten närmare kroppen.

3. ARMHÄVNING "PLUS"

A) Maggiggande med händerna axelbrett. Lyft handflatorna från marken med stark mage och skuldra så armbågarna går rakt upp, känn hur skulderbladen jobbar aktivt.

B) Tryck sedan ner handflatorna aktivt mot marken och lyft HELA kroppen i en rak och stark linje upp till armhävningens högsta punkt. Sänk dig sedan kontrollerat tillbaka till marken.

Blir det för tungt kan du utföra övningen på knä.

4. FALLSKÄRMSHOPPAREN

A) Lyft armar och ben från marken. Tänk dig lång och stark nära marken, inte lyfta högt.

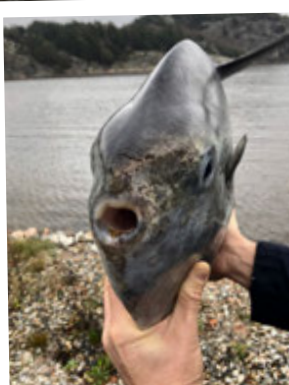
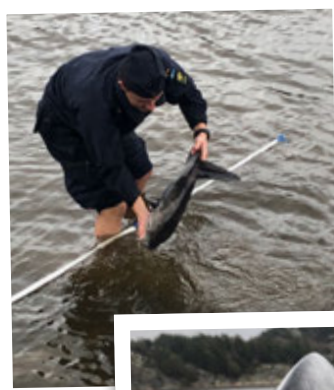
B) Behåll kraften i bål och säte och lyft samtidigt armarna och benen utåt sidorna så långt du kan och sedan tillbaka till utgångsläget.

CIRKELTRÄNING, ÖVNING 1-4, 4 VARV. CIRKA 15 MINUTER.

KLUMPIG FISK RÄDDADES AV RÖJDYKARNA

RÖJDYKARDIVISIONEN i Skredsvik norr om Lysekil fick oväntat besök i mitten av november. Plötsligt upptäckte personalen att en märklig fisk låg och "vinkade" vid ytan. Tydligt hade fisken, som visade sig vara en klumpfisk, simmat in i Gullmarsfjorden och nått ända till marinbasen där röjdykarna håller till. Sjömannen **Mattias Jonsson** beslöt att undsätta fisken, vadade ut och plockade upp den. Marinbiologerna i Lysekil kontaktades som kunde berätta att bräckt vatten och sötvatten gör klumpfiskar förvirrade. Rådet blev att förflytta fisken till djupare vatten vilket personalen gjorde. Förhoppningsvis lyckades räddningsaktionen för sedan dess har fisken inte syns till. Klumpfiskar är en sällsynt art i Sverige, men kan då och då påträffas längst västkusten. ◀

En fena på att fånga fiskar. Mattias Jonsson vadade ut i det kalla vattnet och räddade klumpfisken.

Klumpfiskar är charmiga fiskar, och vanliga i Atlanten och de andra stora världshaven.

FOTO ANNA OLSSON/FJÄRDE SJÖSTRIDSFLOTTILJEN

OLLE BLÅSER TAPTO

EFTER 50 ÅR I militärmusikens, statsceremonielets och vaktparadernas tjänst drar sig musikinpektören och överstelöjtnanten **Olle Hermansen** tillbaka från Försvarsmakten. I en avtackning på Kavallerimässen i Stockholm hyllades Olle av chefen för Försvarsmusiken **Roger Lodin** i närvaro av vänner, kollegor och ledande militärer. Olle Hermansen är närmast en legend inom Försvarsmusiken och utsågs till hovtrumpetare av kung **Carl XVI Gustaf** 2013.

Olle har även uppträtt på Nobelfesten vid otaliga tillfällen.

Han inledde sin långa karriär vid Svea Livgardes musikkår 1968 i Sörentorp-Ulriksdal och genomgick den tidens specialistofficersutbildning med inriktning militärmusiker. ◀

Slutspelat. Efter 50 år lämnar Olle Hermansen Försvarsmakten.

FOTO FÖRSVARSMAKTEN

FOTO U.S. NAVY PHOTO

TANKFULL ÖVNING

FREGATTEN KNM Thor Heyerdahl är normalt en av norska flottans största fartyg, men i jämförelse med det atomdrivna hangarfartyget Harry S. Truman är det en jolle. Nästan. Det stod klart när fartygen samövade tankning till sjöss under Trident Juncture. Hangarfartyget bistod norrmännen med drivmedel, en riskfylld

operation eftersom manövern sker under färd och mitt på havet. Tankningen var bara en av många moment som övades av Harry S. Truman under hangarfartygets sällsynta besök i Nordatlanten. Besättningen fick lära sig hantera den krävande kombinationen av köldgrader, isbildning på flygplanen, stormbyar och oberäkneliga vågor. ◀

Ingen soppatorsk på Atlanten när Harry S. Truman är där.

SIFFRAN

157 000

... unika tittare. Så många såg dokumentärserien Jägarsoldat (säsong ett) på Youtube första veckan. Av tittarna var 91,5 procent män och 8,5 procent kvinnor. "Fantastiskt roliga siffror. Vi har fått mycket positiv respons och då har vi bara visat de första 40 dagarna. Det roligaste har vi sparat till kommande säsonger", berättar **Robin Krüger**, K3, Karlsborg. **Säsong två har premiär 18 december.**

MEDALJFEST!

Erik Prisell, vänster, och Hans-Göran Olsson belönas.

ÖVERSTELÖJTNANT **Hans-Göran Olsson** vid Försvarshögskolan och **Erik Prisell** vid FMV belönas med en medalj av Kungliga Krigsvetenskapsakademien. Hans-Göran hedras för sina insatser för att stärka chefsutbildningen vid FHS och Erik för sina betydande insatser för Försvarsmaktens samtliga flygsystem. ◀

SMART SAGT

"Segern går vanligen till den armé som har de bäst tränade officerarna och soldaterna."

Sun Zi, kinesisk general, militärstrateg och filosof (ca 540–496 f Kr).

FLYGDRAMA ÖVER ÖSTERSJÖN

Viggenpiloter fick medalj av USA efter 31 år

MÅNDAG DEN 29 juni 1987. Det är tiden för kalla kriget och terrorbalans råder mellan USA och Sovjetunionen. Mitt i detta får det superhemliga amerikanska spaningsflygplanet SR-71 Blackbird tekniska problem och kommer in över svenskt territorium.

Det är utanför Baltikum som det kritiska läget uppstår för amerikanerna. När de färdas norrut på 22 000 meters höjd och med en fart på 3.0 mach exploderar höger motor. På någon minut sjunker SR-71 till 7 500 meter, svänger mot Sverige och kränker svenskt luftrum i höjd med Gotland.

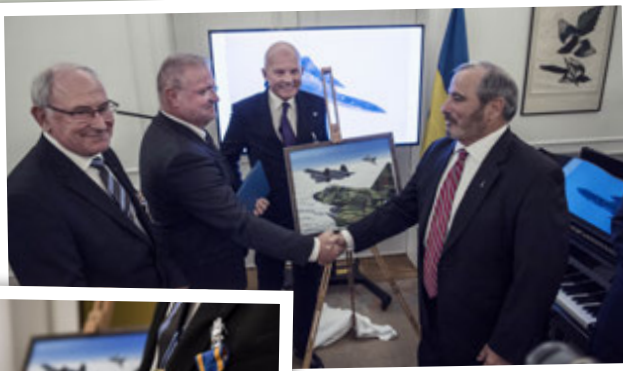
Luftstridsledningen upptäcker snabbt flygplanet och en rote Viggen från dåvarande F 13 som är ute och övar beordras in för att genskjuta. Öster om Ölands södra udde är de två Viggplanen framme vid SR-71.

– Jag och min rotekamrat **Krister Sjöberg** följer planet under fem minuter, som närmast på 30 meters avstånd. Vi ser att det flyger på en motor och att det står US Air Force under kroppen, säger piloten **Roger Möller**.

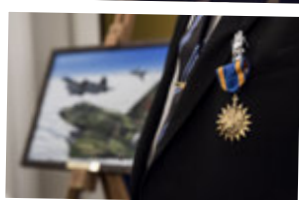
USA FRUKTADE DET VÄRSTA

ÄVEN INCIDENTBEREDSKAPEN från F 6, tillfälligt baserade på F 10 i Ängelholm, larmas och får order att gå mot kränkningen. Öster om Bornholm, i internationellt luftrum, får piloterna Lars-Eric Blad och Bo Ignell kontakt med SR-71. De avlöser då de andra Viggplanen.

– Vi ser att SR-71 flyger sakta och att farten minskar. För att de

"Thank you guys!" Lars-Eric Blad, Roger Möller och Krister Sjöberg gratuleras av den amerikanske SR-71-piloten överste Tom Veltri.

inte ska bli överraskade gör jag en lugn förbiflygning på deras högra sida och därefter en 360 graders sväng så att jag kommer upp bakom och ovanför för att ha en bra överblick av läget. Min rotekamrat är kvar på deras högra sida, säger Lars-Eric Blad.

De svenska piloterna är osäkra på om planet ska krascha och piloterna skjuta ut sig. Ombord på SR-71 är de amerikanska

”Att se de svenska Viggplanen var en ren befrielse.”

piloterna Duane Noll och Tom Veltri bekymrade. Situationen är ytterst allvarlig. De vet att motståndaren inte skulle tveka att skjuta ner dem om de fick chansen. Endast SR-71:s höga fart och flyghöjd gör att de kunnat klara sig undan fientliga robotar.

– Vi visste inte vilka som skulle upptäcka oss först. Att se de svenska Viggplanen var en ren befrielse. Jag är helt säker

FOTO BO IGNELL/F13

på att den svenska närvaron vid vår SR-71 medförde att fientligt jaktflyg höll sig på avstånd, säger Tom Veltri.

Den svenska incidentjakten avbryter när SR-71 når danskt luftrum och danska jaktplan tar över.

Det amerikanska spaningsplanet lyckades ta sig tillbaka till basen i Nordholz, Västtyskland, utan att krascha.

Som uppskattning för den svenska insatsen tilldelades de fyra Viggplanerna US Air Medal. Ceremonin ägde rum i november på amerikanska ambassadörens residens i Stockholm i närvaro av bland andra ÖB Micael Bydén, flygvapenchef Mats Helgesson och försvarsminister Peter Hultqvist. ◀

Text **Philip Simon/LEDSKOMM**

Foto **Mats Nyström/ ComCam**

FÖRSVARSMAKTENS SPECIALFÖRBAND STE

VI SÖKER NYA MEDARBETARE!

Sambandsofficer, logistikofficer, mekaniker, stabsassistent samt båtoperatör.
För mer information gå in på **forsvarsmakten.se** eller maila **ste@mil.se**

LÅT PLIKTEN BLI EN VÄG TILL MEDBORGARSKAP!

FÖRSVARETS FORUM NR 5 2018 möter några av världens bästa medarbetare och träffar i sin rubriksättning mer mitt i prick än många kanske förstår. Hela världens bästa medarbetare är nämligen nyckeln till vår personal-försörjning.

Under 2018 hade jag förmånen att skriva magisteruppsats vid Försvarshögskolan. Uppsatsen *För kung och fosterland? En studie av invandrades incitament att söka sig till det militära* närmade sig nämnda grupp medarbetare och utforskade deras drivkrafter i livet och motiv till anställning i Försvarsmakten. Min slutsats är att om Försvarsmakten lärde sig bättre förstå och ta till vara på människor med annan bakgrund och kultur än enbart den ursprungssvenska, så skulle värdefulla incitamentsstrukturer för militär tjänst kunna komma till användning. Studiens resultat pekar nämligen tydligt på att första och andra generationens

”Medarbetare med rötter i andra delar av världen förefaller ha den ideologiska lojalitet som Försvarsmakten så desperat behöver.”

invandrade uppbär unika och oskattbara bevekelsegrunder för att ta värvning. Där dagens unga ursprungssvenskar sätter sig själva och sitt självförverkligande i centrum, uppvisar första och andra generationens invandrade i stället påfallande starka ideologiska och altruistiska drivkrafter. Äran att göra en insats för sitt nya land. För den demokrati och den frihet man vunnit i Sverige är tillsammans med självupppoffrande omtanke om sin familj och sina släktingar framträdande hos gruppen. Fast anställning och fast inkomst är viktigt och innebär en möjlighet att kunna skicka en femhundra lapp av månadslönen

invandrade som ska stå i fokus i de särskilda satsningar som utredningen så tydligt stipulerar.

Medarbetare med rötter i andra delar av världen än enbart Sverige förefaller nämligen ha just den ideologiska lojalitet och långsiktighet som Försvarsmakten så desperat behöver hos sin personal. Trygghet i livet framför självförverkligande, bloggar och selfies, förlät provokationen.

Den trygghet som fast anställning och svenskt medborgarskap innebär, skulle utgöra kraftfulla incitament för invandrade att söka sig till Försvarsmakten. I USA kan medborgarskap berättigas av tjänstgöring i US Armed Forces

till mormor som inte kunde följa med till tryggheten i Sverige.

Regeringens personal-försörjningsutredning kom fram till att särskilda satsningar måste vidtas för att ”främja frivilligheten och öka Försvarsmaktens rekryteringskraft”. Då är det enligt min uppfattning rekrytering av under-representerade grupper som

(något som omfattar också de tjänstgörandes familjer) och

Frankrike erbjuder medborgarskap till den som tjänstgjort tre år i exempelvis Främlingslegionen. I Tyskland pågår diskussioner om möjligheterna att fylla de glesnande leden i Bundeswehr med EU-medborgare utan tyskt medborgarskap. Hur går tongångarna i Sverige?

Det är dags för Sverige att övergå från att kräva medborgarskap av den som vill fullgöra värnplikt, till att tilldela medborgarskap till den som gör värnplikt och en insats för sitt nya land. Tänk er dessutom integrations-effekten...

Daniel Bancks magisteruppsats För kung och fosterland? En studie av invandrades incitament att söka sig till det militära finns publicerad på Digitala vetenskapliga arkivet Diva. Sök på Uppsatser.se

SKRIV EN INSÄNDARE! Helst kort. Mejla till ff-red@mil.se innan den 10 januari 2019.

Har du också en fråga om Försvarsmaktens uniformer, traditioner eller liknande? Ställ den till förvaltare Patrik Laestadius. Mejla frågan till ff-red@mil.se så får du svaret i ett kommande nummer av Försvarets Forum.

FRÅGA: Stämmer det att kompanitecken får bäras på höger ärm på fältjacka?

SVAR: På fältjackor i M 90 systemet bärs ett antal olika tjänstetecken i textil. Nationsemlen, gradbeteckning, facktecken och yrkesband finns att utrusta direkt där uniformen hämtas ut och är också de tjänstetecken som alltid ska finnas fästade på uniformen. Övriga tjänstetecken på stridsuniformer anskaffas av förbanden. Förbandstecken i textil med tilläggstecken bärs på vänster ärm och utbildningstecken bärs på höger ärm. I samband med att grundutbildning återupptagits har kompanitecken tillåtits för bärande på vänster ärm.

Fråga: Hur kan kompaniembelen se ut?

SVAR: Många förband har redan fastställda kompanifanor. Dessa kan komma att brukas även som kompaniembelen i textil. I vissa fall är det ändå bäst att designa om emblemen från grunden för att de ska kunna fungera för sina olika

användningsområden. Det är viktigt att emblemen kan ärvas mellan olika kompanier så att respektive förband över tid bygger samhörighet med sina symboler. De äldsta i bruk varande kompanisymbolerna från Livgardets infanteridel har 300 år av mer eller mindre kontinuerligt bruk. Kompaniembelen på P4 och alla kavalleriförband har samma emblem sedan tidigt 1800-tal. Man skulle kunna säga att **god design håller i århundraden medan detaljerade och förbandsanknutna symboler knappast klarar ens typförbandets livstid.**

FRÅGA: Hur kan mitt kompani få sådana märken?

SVAR: Förbandet sammanställer behovet av kompaniembelen och hemställer därefter vid Prod Utb om att få sådana tilldelade. Mitt råd är att inte rita något på egen hand utan att hellre beskriva i ord och kanske skicka med bilder på tidigare emblem i bruk och andra idéer för design. **Kompaniembelens utformning bygger i möjligaste mån på traditioner såsom infanteriets**

och kavalleriets kompani respektive skvadronsemlen, tidigare fastställda i generalordrar. De kan också vara häradsigill eller kommunvapen. I undantagsfall sker helt ny design och alla emblem beställs hos Riksarkivets heraldiska sektion där statsheraldikern och vapenmålaren färdigställer modeller för alla emblem. Statsheraldikern föredrar sedan modellerna för Försvarets traditionsnämnd som vid behov ger råd till Försvarsmakten. När samråd med kunden uppnåtts så fastställs emblemen av Högkvarteret och förbandet beställer produkterna enligt rutiner för grafiska och heraldiska produkter.

FRÅGA: Hur används kompaniembelen?

SVAR: De brukas som fordonsskyltar och skyltar vid kaserner, som kompanifanor (tryckta i färg) och som svarta emblem med grå eller bruna accenter på grön botten med svart bård på fältjacka. **Alla emblem som brukas inom Försvarsmakten följer vederbörliga heraldiska principer och ger snabb och tydlig igenkänning.**

EXEMPEL PÅ GODKÄNDA KOMPANIEMBLEM

Kompanifana för 193. bevakningskompaniet baserad på häradsigill från 1600-talet.

Kompanifana för Livkompaniet vid LG baserad på emblem från 1700-talet.

Skvadronsfana för Arvidsjaurs skvadron vid I19/AJB enligt generalorder från tidigt 1800-tal.

Skvadronsfana för Östra Nierkes skvadron vid K3 enligt generalorder från tidigt 1800-tal.

Kompaniembelen i textil för LG/12. skyttebataljonen.

Kompaniembelen i textil för I19/Kalix kompani.

KRÖNIKA

VETERANERNA FÖRTJÄNAR VÅRT STÖD

FÖR TREHUNDRA ÅR SEDAN stupade Karl XII för en kula vid belägringen av Fredrikstens fästning. Den efterlängtnade freden slöts 1721.

Krigsfångar började utväxlas. I Ryssland hade över 25 000 karoliner tagits till fånga. Knappast mer än en fjärdedel kom någonsin hem. Många bar på tydliga tecken av strid, undernäring och sjukdomar. De förklarades odugliga till krigstjänst. Den årliga pensionen motsvarande värdet av tre tunnor spannmål. Det var förstås otillräckligt och många soldater kom att leva i stor misär.

Ordet veteran dyker upp i svenskan 1734 i betydelsen soldat med lång erfarenhet av krigstjänst. Dikten Veteranen i Fänrik Ståls sägner om Finska kriget 1808–1809 skildrar hur den hemlöse veteranen tvingas vandra mellan gårdarna inom roten:

*Rotfattig var han annars
på sina gamla dar;
från forna tappra strider
han hade ärr blott kvar;
sen utan hem han irrar
i många år förut,
på Röjkö torp han hamnat
i Alavo till slut.*

UNGEFÄR 150 ÅR SENARE skickade Sverige, som inte varit i krig sedan 1814, på FN:s begäran en skyttebataljon till Kongo. Tidvis kom den att delta i regelrätta strider.

Många Kongoveteraner har vittnat om det ointresse och oförstående som mötte dem vid hemkomsten. Om någon ville lyssna var det äventyrliga anekdoter som önskades, inte berättelser om den psykiska pressen, rädslan, våldet eller grupptricket. Flera hade svårt att anpassa till svenska förhållanden och tog till flaskan i brist på omgivningens stöd.

Under 1990-talet hände något. Genom media blev det exponerat vilka ohyggliga situationer utlandsveteranerna mötte. Lagar och förordningar tillkom som slog fast statens ansvar. Veteransoldatutredningen avlämnade ett slutbetänkande 2008. I dag är Veterandagen den 29 maj allmän

FN-svenskarna i Kongo under en paus i striderna 1962.

flaggdag. Framför allt har ett koncept utvecklats för omhändertagande av utlandsveteraner och deras anhöriga före, under och efter en insats. Det är ett decentraliserat ansvar med förbandens lokala samordnare i främsta ledet med stöd av ideella organisationer. Försvarsmaktens veterancentrum

”Ingen ville lyssna på berättelser om den psykiska pressen, rädslan eller våldet.”

är sammanhållande. Veteranen ska kunna känna sig stolt, respekterad och värdefull.

Kan arbetet någonsin bli fulländat? Antagligen inte. Men för karolinen såväl som för Finska krigets veteran och FN-soldaten från 1960-talets Kongoinsats är dagens veteran- och anhörigverksamhet något milsvitt från vad de själva kunde förvänta sig.

Och framtidens hemvändande soldater och sjömän från internationell militär insats kommer förhoppningsvis tycka att omhändertagandet på 2010-talet var väl torftigt. Då har Försvarsmakten lyckats. ◀

Text Per Iko, Tidigare chef för Militärhistoriska avdelningen vid försvarshögskolan, numera vid Försvarsmaktens veterancentrum

BILDEN

Foto Eric Shindelbower/The Boeing Company

GLÄNSANDE DESIGN

I höstas blev det klart att amerikanska flygvapnet väljer att köpa Saab och Boeings nya skolflygplan T-X. Det är en gigantisk industriförordning som omfattar 351 plan till ett värde av minst 82 miljarder kronor. De första planen levereras år 2023 och Saabs roll har bland annat varit att designa bak- och mellankroppen. Så här långt har Sverige inga planer att köpa T-X, men har ett skriande behov av nya skolflygplan. Vår nuvarande modell SK60 är över femtio år gammalt.

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

MÅNGA MÖJLIGHETER ATT **BLI OFFICER**

Försvarmakten behöver fler officerare och nu söker vi personer med militär bakgrund. Kanske du redan jobbar hos oss eller känner du någon som borde söka?

Specialist- och reservofficer

Är du gruppchef, soldat, sjöman eller rekryt, ansök senast 6 januari. Övriga med militär bakgrund, ansök senast 9 december.

Officersprogrammet på Förvarshögskolan

Ansökan öppen för samtliga fram till 31 januari.

Läs mer på forsvarsmakten.se/officer